

ROBERTAS KUDIRKA

Vilniaus universiteto Kauno fakultetas

ORCID id: <https://orcid.org/0000-0002-1781-0478>

Mokslinių tyrimų kryptys: leksikologija, leksikografija, fonetika.

DOI: doi.org/10.35321/all83-13

LIETUVIŲ KALBOS ŽARGONO SUPRIEVEIKSMĖJĘ ŽODŽIŲ JUNGINIAI IR SUAUGTINIAI PRIEVEIKSMIAI BEI JŲ ADAPTACINĖS YPATYBĖS¹

Adaptive Features of the Slang Adverbs in
the Lithuanian Language: Adverbialized Word-
Combination and Compound Adverbs

ANOTACIJA

Straipsnyje analizuojami lietuvių kalbos žargono ir nenorminės kalbos suprieveiksmėję žodžių junginiai ir suaugtiniairieveiksmiai (205), atrinkti iš *Lietuvių kalbos žargono ir nenorminės leksikos žodyno*. Analize siekiama nustatyti sisteminius prieveiksmėjimo ir skolinių adaptacinius ypatumus. Didžioji dalis prielinksnių konstrukcijų, prieveiksminių frazeologinių junginių ir suaugtinių prieveiksmių yra iš rusų kalbos fonetiškai ir grafiškai adaptuoti skoliniai. Leksika yra adaptuojama fonetiškai ir grafiškai pagal svetimųjų fonemų substitucijos kuo artimesnėmis savosioms principą. Dalis žargonų taip pat adaptuojamos morfologiškai: integruojamos į lietuvių kalbos fleksines paradigmas. Suaugtiniai žargoniniai prieveiksmiai yra iš rusų kalbos skolintų prielinksnių ir dalelyčių junginiai su daiktavardžiais, kurių prielinksniai ir dalelytės savitai adaptuojant paverstos priešdėliais. Tarp suprieveiksmėjusių žodžių junginių ir suaugtinių prieveiksmių daug vulgarizmų.

ESMINIAI ŽODŽIAI: prieveiksmiai, prieveiksmėjimas, žargonas, adaptacija.

---

¹ Straipsnis parengtas vykdant Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 2019–2021 m. finansuojamą projektą *Lietuvių kalbos žargono lingvistinės ypatybės*.

ANOTATION

This article analyses 205 adverbialized word-combination and compound adverbs from Lithuanian slang and non-standard dictionary (Kaunas, 2012). The analysis aims to identify and describe systematic process of adverbialization and adaptation. Most of the prepositional constructions or adverbic phraseological compounds are phonetically and graphically adapted borrowings from the Russian language. The adverbs are adapted phonetically and graphically according to the principle of substitution of foreign phonemes as close as possible to their own. Part of adverbs is also morphologically adapted: integrated into the flexic paradigms of the Lithuanian language. Most of compound adverbs are combinations of prepositions and particles with nouns borrowed from the Russian language, whose prepositions and particles are transformed into prefixes by adaptation. There are a lot of vulgarisms among the adverbialized word-combinations and compound adverbs.

KEYWORDS: adverbs, adverbialization, slang, adaptation.

ĮVADAS

Prieveiksmiui būdinga sandaros įvairovė: ne tik žodis, bet ir žodžių junginys ar konstrukcija gali pakisti darybiškai ir semantiškai, t. y. suprieveiksmėti. Prieveiksmėjimas yra kelių pakopų: žodis, žodžių junginys gali būti visiškai suprieveiksmėjęs arba adverbializacija gali būti tik dalinė: nusilpęs vardažodiškus, bet dar nėra visiško suprieveiksmėjimo, pvz., iš *matymo*, *be pertrūkio* (LKG II 1971: 428; LKE 1999: 504). Natūralu, kad žodžių junginių stabilumo, stabarėjimo tipai kalboje yra ir pereinamieji, sumišę ar dar tebevykstantys, dėl to išsamesniuose tyrimuose vartojami tokie terminai kaip *apstabarėjusi frazė* (angl. *semi-fossilized phrase*) ir pan. (plg. Howarth 1998: 28). Dėl minėtų priežasčių atsiranda daug variantų (ypač jei tai skolinys), nes pereinantis ar perėjęs į prieveiksmį žodis ar žodžių junginys, samplaika kinta ne tik morfologiškai, bet ir fonetiškai. Taip pat išskirtinis prieveiksmio požymis yra nekaitymas (laipsniuojama tik maža dalis), tad skolintas prieveiksmis daug lengviau adaptuojamas (Paulauskienė 1994: 379).

Bendrinėje lietuvių kalboje (bk) prieveiksmio reikšmę dažniausiai yra įgijusios prielinksninės konstrukcijos su vardažodžiais: *be galo* ‘labai’, *iš paskos* ‘paskui’, *iš paskutiniųjų* ‘sunkiai’ ir pan. (Pakerys 2002: 547–552). Taip pat nemažai samplaikinių² prieveiksmių su dalelytėmis: *bet kaip*, *tuoj pat*, *kai kur*, *vis tiek* (Kovalevskaitė, Rimkutė 2010: 79–82). Tokie apstabarėję junginiai yra dvižodžiai ar

---

² Dėl terminų *samplaikinis*, *junginys*, *suaugtinis* išsamiau žr.: Kovalevskaitė, Rimkutė 2010: 84–86; Rimkutė, Jarašiūnaitė, Homola 2005: 62–64.

ilgesni, sudaryti iš kaitomų ar (ir) nekaitomų kalbos dalių, o stabarėjimo ir prieveiksmėjimo svarbiausia priežastis – aplinkybinė vartoseną (plg. Marcinkevičienė 2010: 130; 2001: 91). Vien aplinkybinė funkcija nepaverčia prielinksnių konstrukcijų prieveiksmais, didelę reikšmę turi konstrukcijos leksikalizavimas, vienos bendros reikšmės atsiradimas, metaforiškumas. Dėl to atskirai minėtini prieveiksminiai frazeologiniai junginiai, kurie ne tik pastovios sandaros, vientisos reikšmės, bet dar ir vaizdingi (plg. Ulvydas 2000: 141–143). Morfologijos tyrinėjimuose nuomonės dėl tokių junginių ne visada sutampa, vertinimas balansuoja ties frazeologijos riba: nėra itin keista, kad kai kurie *Dabartinės lietuvių kalbos žodyno* prieveiksmai (plg. DLKŽ iš tikro, iš tikrųjų prv. ‘tikrai’) *Frazeologijos žodyne* laikomi frazeologizmais: iš *mažens* (FŽ, 415), iš *paskutinio*, iš *paskutiniųjų* (FŽ, 500), iš *tyko*, iš *tikro* (FŽ, 744), iš *tikrųjų* (FŽ, 745), iš *tolo* (FŽ, 747) (išsamiau žr. Markevičius 2014). Panašios struktūros prielinksninis junginys žodynuose gali būti laikomas ir frazeologizmu, ir prieveiksniu: iš *lėto* LKŽ laikomas frazeologizmu (♦ iš *lėto* ‘pamažu, iš lengvo, neskubant’), o DLKŽ iš *tyko* laikomas prieveiksniu (iš *tyko* prv. ‘tyliai; pamažu’) (Markevičius 2014: 72). Prieveiksmėjimas yra susijęs su daugybe įvairaus pobūdžio kitimų (ypač trumpinimo), tad lietuvių kalbos teritoriniuose dialektuose dažnesni prieveiksmai gali turėti net po dešimt variantų, plg.: *čia* (*čianai*, *čianais*, *čionais*, *čionai*, *čianajos...*) (Zinkevičius 1981: 178).

Adverbializacija nenorminėje kalboje daug stichiškesnė, bet santyčiai tarp standartizuojamos ir nenorminės kalbos nėra stichiški, nes didžioji dalis tokių reiškinių yra tarsi sistemų sąveika. Žargone skolinių adaptaciją nuosekliai galima aprašyti šiais tipais: a) neadaptuoti³, b) adaptuoti grafiškai ir fonetiškai, c) adaptuoti grafiškai, fonetiškai ir morfologiškai (gavę kaitybines galūnes, darybinę priesagą) (plg.: Wohlgemuth 2009: 56; Valeckienė 1967: 128; Vaicekauskienė 2007: 94). Skolinių adaptavimus integravimas yra kalbos universalija, nes dažniausiai konkreti bk yra dominuojanti į ją patenkančių skolinių atžvilgiu (Irwin 2011: 44–53; Sharp 2001: 30; Sunde 2018: 85–88).

Minėtus tris adaptavimosi laipsnius vaizdžiai galima pailiustruoti keliomis žargonybių grupėmis. Neadaptuotų prieveiksminiškai vartojamų žodžių junginių ir suaugtinių prieveiksminių yra visai nedaug, sąlygiškai galima priskirti skolinius iš anglų kalbos: ♦ *fifti fifti*, *fifty fifty* (angl. šnek. *fifty-fifty*) ‘pusiau’, ♦ *super duper* (angl. šnek. *super-duper*) ‘puikiai’ ir kt. Šie keli pavyzdžiai vis tiek nurodo minimalų adaptavimąsi – nenorminėje kalboje rašoma be brūkšnelio, atsiranda

³ Kartais svetimžodžiai gali būti neadaptuojami ir dėl fonetinių priežasčių – sulietuvinus jie neatpažįstamai pakistų: *drive in*, *body art* (Vaicekauskienė 2007: 155). Bet nulinė adaptacija yra labiau teorinis dalykas, vartojamas skolinys savaime fonetiškai adaptuojamas pagal svetimųjų fonemų substitucijos kuo artimesnėmis savosioms principą.

variantas su trumpaisiais balsiais (*fifti fifti*) ir pan. Vyraujanti sistema verčia prisitaikyti ir tokius trumpus skolinius: ♦ *oki doki* (angl. šnek. *okey-dokey*) turi variantą ♦ *okis dokis*, o junginys ♦ *super duper* turi variantų jau su morfologinės adaptacijos žymenimis – galūnėmis: ♦ *super duperis* ir ♦ *superis duperis* (jis supranta kad nelaimejas nebus ten super duperis istorijoje... tik ziedai ji sulyginis su kitais didžiais zaidejais. // ką jis turėjo gero tai metimą, bei mokėjimą provokuoti pražangas, o šiaip tai kad jis kažkoks superis duperis nepasakyčiau)⁴. Rusų kilmės prieveiksmiškai vartojami junginiai ir suaugtiniai prieveiksmai visada adaptuojami grafiškai ir fonetiškai: ♦ *za adno* (*odno*) (rus. *за одно*)⁵, *nafig* (rus. prast. *на фиџ*). Žargone nemažai slaviškos kilmės žargonybių, kada paskolintas junginys, pvz., rus. prast. *nu xepá* ‘nieko’, yra adaptuotas ir kaip junginys, ir kaip vienas žodis: *nichera* ir *ni chera* (*nichera* nemoka žaisti kašės, bet visvien laiko save geriausiais // Jau atrodo sukant starteriu, kad tuoj griebti turi, bet ni chera), šiuo atveju junginio variantai *ni* (*ne*) *chera* vartosenoje reti. Taip pat neigiamoji dalelytė rus. *nu* gali būti adaptuojama (išverčiama) kaip neigiamasis priešdėlis *ne-*: *nechera* (pakeitus fiske pradejo matyt davikli bet daviklis nechera nerode greicio), šį požymį jau galima vertinti kaip tam tikrą morfologinį adaptavimą.

Dažnesni vartosenoje skolinti žargoniniai posakiai yra adaptuoti ir fonetiškai, ir morfologiškai, pvz.: ♦ *pa polnai* (rus. *по полной*), ♦ *pa polnai programe* (*pragrama*) (rus. šnek. *по полной программе*), ♦ *pa polnai katūške* (rus. prast. *по полной катушке*) reikšme ‘maksimaliai’. Adaptuoti tik fonetiškai vartosenoje yra retesni: ♦ *pa* (*po*) *polnoi*, ♦ *pa* (*po*) *polnoi programe* (*pragrama*), ♦ *pa* (*po*) *polnoi katūške*, o pats prieveiksmais forma *polnoi savarankiškai lietuvių kalbos žargone nevartojamas, visada tik *polnai*: tai standartinis⁶ priesagos *-ai* vedinys iš bdv. *polnas*, *-a* (turi kelias pozicijas–nuo *polnai* gulinos iki sedimos. // Krc uzregistravau vakar, sutvarkiau viska polnai // Idealiuos bukles, polnai veikiantis, visi laidai). Būtina pabrėžti, kad žargone nereti atvejai, kada dėl stabiliojo junginio vartosenos specifikos (pastovumo) ir dažnai vartojamą posakį gali sudaryti tik fonetiškai adaptuotos, specifinės formos, pvz.: *pragrama*, *polnoi*. Žargone savarankiškai vartojamas tik prv. *polnai* ‘visiška’; taip pat seniai bk prigijęs skolinys *programa* žargoniniame posakyje išlaiko rusų k. morfologiškai neadaptuotą

⁴ Straipsnio tekste pateikiami tik keli pavyzdžiai dėl tikslesnės reikšmės supratimo kontekste, daugiau vartosenos pavyzdžių pateikiama straipsnio priede. Iliustraciniai pavyzdžiai neredaguoti, kiekvienas pavyzdys atskiriamas ženkle // (išsamiau žr. Kudirka 2012: 3–5).

⁵ Visi rusiški žodžiai, išskyrus vienskiemenius, sukirčiuoti rusų kalboje vartojamu vienu kirčio ženklu (‘) (–ė– palikta be kirčio ženklo, ji visuomet kirčiuota). Lietuvių kalbos žargonybių kirčiuoto skiemens pagrindas (balsis, dvibalsis, dvigarsis) yra pabrauktas.

⁶ Priesagos *-ai* hibridiniai vediniai iš priesaginių rusų kalbos kilmės būdvardžių yra dariausi lietuvių kalbos žargone (Kudirka 2019: 49).

prielinksninio vietininko formą *programe* (rus. *програ́мма*), kuri pati atskirai žargone nėra vartojama⁷, ir bk tokia linksnio forma neegzistuoja. Minėti posakiai turi ir morfologiškai adaptuotas, verstines formas: ♦ *pagal pilną programą*, ♦ *visa (pilna) katūške*, ♦ *ant visos (pilnos) katūškės* ‘maksimaliai’.

Kitas iliustratyvus pavyzdys su žargonybe *prikolas* (rus. žarg. *прико́л*), kuri yra morfologiškai adaptuota galūne ir linksniuojama, – toks yra standartinis integravimas į fleksinę ar derivacinę sistemą. Jei šios žargonybės forma priklauso stabiliajam junginiui, tokius junginius reguliarios taisyklės veikia ribotai: forma, atrodanti kaip linksnio forma, funkcinė prasme gali nebūti linksnis ar atsiranda leksinis idiomatiškumas (Čermák 2007: 77–82; Baldwin, Kim 2010: 269). Pavyzdžiui, junginyje ♦ *pa (po) prikolum* (rus. žarg. *но прико́лум*) ‘juokais’ esanti forma *prikolum savarankiškai nevartojama, ji visad tik prieveiksmiško posakio dalis (žiuriu, kai kuriems nedasuto, kad cia viskas po prikolum eina? // pamirsau paminet, kad mano gimtadienis balandzio 1, tai visi kazkodel man dovanas pa prikolum dovanoja). Ta pačia reikšme nenorminėje kalboje yra vartojama ir daugiau adaptuotų keliais variantais (jau ir morfologiškai) posakio formų: ♦ *pa (po) prikolum (prikolum)*, ♦ *dėl prikolos* (vert. iš rus. žarg. *для прико́ла*), ♦ *ant prikolos* ‘juokais; šiaip sau’.

Nenorminės kalbos prievėksmiai išsiskiria keliais fonetinės adaptacijos požymiais. Žargonybėse sistemiškai įvairuoja skolinių šaknies balsiai [a] ir [o]: *ochujienai, ochujenai* ‘puikiai; labai’ (: *ochujienas, ochujenas, -a*, plg. su vartosenoje sistemingu *achujienai, achujenai*), *ofigienai, ofigenai* ‘puikiai; labai’ (: *ofigienas, ofigenas, -a*, plg. su vartosenoje sistemingu *afigienai, afigenai*). Taip pat prievėksmiškuose junginiuose, pvz.: ♦ *do nemagu (nemogu)* (rus. šnek. *до не могу́*) ‘iki negalėjimo, virš visko’, ♦ *čerez nemagu (nemogu)* (rus. šnek. *че́рез не могу́*) ‘nenoromis, per prievartą’. Rusų kalbos žodžių nekirčiuotuose skiemenyse vietoj [o] tariamas redukuotas [a] (ПГ 1980: 25–27; Аванесов 1984: 51–60; Горбачевич 1989: 35–42). Ši tarties ypatybė gana nuosekliai perimama skolinantis rusiškus žodžius, pvz., suaugtiniai prievėksmiai su adaptuotu prielinksniu *do* (rus. *до*) reti, žargone jis dėsningai adaptuotas kaip priešdėlis *da-*: *dachuja, dachrena, dachera* (rus. vulg. *до хуя́ (хренá, херá)* ‘labai daug’ ir kt. Garsą [o] tokiais atvejais vartoja, matyt, raštingesni informantai, bet tokie variantai (*dofiga, dochera, dočiorta* ir pan.) retesni.

Kitas ryškus fonetinės adaptacijos požymis yra dabartinės slavų kilmės žargonybėms būdingas sistemiškas šaknies balsio [e] variavimas su diftongizuotais [ie] ar kitaip kokybiškai pakitusiais balsiais (galima ir [e], [ie] niveliacija): *padagriėvas, padagrevas* (rus. kal. žarg. *подо́грёв*) ‘materialinis rėmimas iš laisvės’; *lievakas, levakas* (rus. žarg. *лева́к*) ‘šlamštas’; *sugnievinti, sugnevinti* (plg.

⁷ Bk tokie prievėksmiams būdingi atvejai irgi akivaizdūs, pvz., prielinksninių konstrukcijų *iki šiolei, iki šiol* žodžiai *šiol, šiolei* atskirai nevartojami.

rus. *разгневить*, lenk. *zgniewać*) ‘supykdyti’ (daugiau žr. Kudirka 2012). Prieveiksmiams šis varijavimas irgi būdingas: *nechren*, *niechren*, *niechrien* (plg. rus. prast. *ни хренá*) ‘nėra ko, nereikia’; *nechrienovai*, *nechrenovai* (plg. rus. prast. *нехреново*) ‘stipriai, smarkiai; neblogai, daug’, *dachera*, *dachiera* (rus. vulg. *до херá*) ‘labai daug’ ir pan. Bk norminamuosiuose leidiniuose (KP 2005; KPP 1976) senosios slavybės irgi pateikiamos su varijuojančiu šaknies balsiu [ie], [e]: *siemkos*, *semečkės* (rus. prast. *сэмки*, rus. *сэмечки*), *pěškom*, *peškom*, *pieškom* (lenk. *pieszo*, rus. *пешкóм*) ir kt. Įtaką tokiam varijavimui adaptuojantis taip pat daro teritorinių dialektų [e/ie] diftongizacijos arealai, kurie išsibarstę po visą lietuvių kalbos plotą (Kardelis 2009: 102–135; Urbanavičienė 2018: 59). Taip pat reiktų atsižvelgti į faktą, kad spontaninėje kalboje tarminės formos vartojamos net 20 kartų dažniau nei parengtos kalbos tekste (Kačiuškienė 2012: 54).

Publikuoti žargono žodynai paskatino imtis sistemingai tyrinėti žargonybių gramatinio adaptavimo dėsnius, nustatyti vidinių normų požymius. Šiuo metu yra vykdomas VLKK remiamas projektas, kurio **uždavinys** – aprašyti lietuvių kalbos žargono lingvistines ypatybes. Šis straipsnis yra projekto dalis apie prieveiksmius. Sistemingiau išanalizavus žargono prieveiksmių priesagos *-ai* hibridinius vedinius ir pavienius suprieveiksmėjusius žodžius nustatyta, kad tirtųjų prieveiksmių morfologinės ypatybės yra specifiškai transformuotos lietuvių kalbos sistemoje, o adaptacinės ypatybės yra nulemtos lietuvių kalbos teritorinių dialektų ir bk su tam tikru nuoseklumu (Kudirka 2019; 2020; 2020a). Taip pat siekiama išsamiai aprašyti lietuvių kalbos žargono reiškinius, nes yra gajos išankstinės ir neteisingos nuostatos (ypač komunikacinės kompetencijos mokovų), kad žargonas neturi savo fonetinės ir gramatinės sistemos, pvz.: „Žargonybės skiriasi nuo tarminių žodžių tuo, kad pastarieji yra neatsiejama tarminės sistemos dalis, t. y. pirminiai tos sistemos daiktų, reiškinių pavadinimai, o žargonybės yra antriniai⁸, be sistemos vartojami žodžiai“ (Grebliauskienė, Večkienė 2004: 118). Sistemiskų ypatybių nebuvimas komunikaciją labai trikdytų ar net darytų ją neįmanomą – be taisyklių (vidinių normų) bet kuri kalbos atmaina (teritorinis ar socialinis dialektas) išvis negalėtų egzistuoti (plg. Pupkis 2005: 17). Arba kaip galima teigti: „[...] *įsikliopyti* aklai vartojamas jaunimo kalboje, neturintis ypatingos ar originalios reikšmės. Lietuviui *įsikliopyti* – semantiškai tuščiaaviduris žodis“ (Norkaitienė 1984: 39). Ar paradoksalu, bet juk *įsikliopinti* (plg. lenk. *wklepać się*, baltarus. *кляпаць*) neformaliai būtent ir vartojamas dėl ekspresyvių ir originalių ypatybių: tiesmukumo, familiarumo, naujumo, įmantrumo. Gimtosios kalbos aruodas šia reikšme nemenkas: *įsispitrinti*, *įsimėklinti*,

⁸ Pavadinimas *antriniai* irgi nekorektiškas, nes žargone yra tokių realiųjų, kokių nėra bk, pvz., kriminaliniame žargone *malinuoti* ‘slapta pasisavinti pinigų perduodant pavogtą piniginę bendrininkui’ ir kt.

įsispanginti, į akį (širdį) įkristi ir kt., bet prireikia apibūdinti ir neformaliai, naujai, įmantriai⁹...

Dėl morfologinio sudėtingumo prieveiksmai retai analizuojami skolinių tyrimuose, dažniausiai yra tiriami daiktavardžiai, būdvardžiai, veiksmažodžiai (Vaicekauskienė 2013; Pakerys 2014; Pakerys 2016; Lanza 2011; Banuševičienė 2019; Tamaševičius 2008) arba skolinimo reiškiny vertinamas tik bendrai (Čepienė 2006). Atliekant tyrimą ypač buvo pravartus bk prieveiksnių aprašas, parengtas pagal morfonologinės analizės principus (Pakerys 2002: 510–593). Sisteminių ir išsamių lietuvių kalbos žargono leksikos tyrimų nėra.

Šio straipsnio **tiksiai**: 1) morfologiškai išnagrinėti lietuvių kalbos žargono: (a) suprieveiksmėjusius žodžių junginius, (b) suaugtinius prieveiksnius; 2) tiriamuosius junginius ir žodžius suklasifikuoti pagal tipus (pagal apibendrintą formalų požymį, džn. kalbos donorės šaknį ar priešdėlį), atlikti sisteminę analizę, kuria siekiama išgryninti vyraujančius prieveiksmėjimo modelius, pritaikymo prie lietuvių kalbos būdus; 3) taip pat siekiama nustatyti sistemiškas morfologines ypatybes ir bendrus struktūrinius dėsningumus, aptarti adaptacines ypatybes; 4) ištirti, iš kokių kalbų suprieveiksmėję žodžių junginiai ir suaugtiniai prieveiksmai yra skolinami.

Medžiaga (162 suprieveiksmėję žodžių junginiai ir 43 suaugtiniai prieveiksmai) išrinkta iš *Lietuvių kalbos žargono ir nenorminės leksikos žodyno* (Kudirka 2012) ir papildytos minėto žodyno el. duomenų bazės¹⁰. Šio žodyno medžiaga rinkta iš dviejų šaltinių: iš (a) sakytinės kalbos ir iš (b) internetinių forumų bei interaktyvių internetinių pokalbių tekstinėmis žinutėmis (*mIRC*, *Skype* ir pan.). Sudaryti paieškos eilutę *Google* paieškos sistemoje nebuvo keblu, nes junginiai ir suaugtiniai nekaitomi, reikėjo tik susisteminti įvairiai fonetiškai adaptuotas formas (išsamiau žr. Aleksandravičiūtė 2008: 266–282). Skolinių kilmė nurodoma iš aiškinamųjų žodynų (Czeszewski 2006; Vaitkevičiūtė 2003; Kveselevič 2005; Mokienko 2000; OED).

⁹ Taip pat reiktų atsižvelgti į analogiją su išiktuku *kliopt* 'staigiam veiksmui reikšti' ir *klioptelėti*, *kliopterti* 'įkliūti', *kliopti* 'suduoti' (LKŽ) ir pan.

¹⁰ *Lietuvių kalbos žargono ir nenorminės leksikos žodynui* medžiaga nerinkta iš spausdintinių („popierinių“) šaltinių, meninių (grožinių) ir pan. tekstų, kurie galėjo būti redaguoti. Tam tikrų socialinių sričių – kalėjimo, kriminalinės, narkomanų, karių ir pan. – žargonas rinktas vien tik iš sakytinės kalbos, asmeniškų pokalbių metu įrašant diktofonu – šiuo būdu ir surinkta beveik visa leksikos dalis iš šių sričių (išsamiau žr. Kudirka 2012: 3–5).

SUPRIEVEIKSMĖJĘ ŽODŽIŲ JUNGINIAI

Didžioji dalis tokių suprieveiksmėjusių prielinksninių konstrukcijų ar prieviksminių frazeologinių junginių yra pasiskolinti iš rusų kalbos arba vertiniai: ♦ *da (do) lampočki*¹¹ (rus. šnek. *до лампычки*) ‘vienodai’, ♦ *iki lempūtės* (vert. iš rus. šnek. *до лампычки*) ‘vienodai’, ♦ *pa (po) barabanu* (rus. prast. *по барабану*) ‘nesvarbu, vienodai’, ♦ *ir vsio takoje* (rus. šnek. *и всё такое*) ‘ir taip toliau’, ♦ *v žorū* (rus. vulg. *в жопу*) ‘velniop; maksimaliai’, ♦ *po prostu* (lenk. *po prostu*) ‘tiesiog, paprastai’, ♦ *po defaultu* (rus. komp. žarg. *по дефолту*, plg. angl. komp. *by default*) ‘pagal nutylėjimą’, ♦ *dėl ponto* (vert. iš rus. žarg. *для понта*) ‘nerimtai; juokais’, ♦ *ne prikolās* ‘prastai, blogai’, ♦ *na urā* (rus. *на ура*) ‘kaip pakliuvo’, ♦ *pa (po) liubotu* (rus. šnek. *по-любому*) ‘bet kuriuo atveju, vis tiek’, ♦ *prostoto tak* (rus. šnek. *просто так*) ‘paprasčiausiai, šiaip sau’, ♦ *za adno (odno)* (rus. *за одно*) ‘kartu, tuo pačiu’, ♦ *pats gazaras* ‘kaip tik; puikiai, geriausiai’, ♦ *na vsie (vse) sto* (rus. prast. *на все сто*) ‘tikrai, šimtu procentu’, ♦ *tol’ka (tol’ko)*¹² *tak* (rus. *только так*) ‘kaip reikalas, kaip turi būti’, ♦ *tol’ko (tol’ka) pesnia (piesnia)* ‘sklandžiai’, ♦ *be tolko* (rus. *без толку*) ‘beprasmiškai; pakrikai’, ♦ *ant pilno (vīso) gazo* (plg. rus. prast. *на полном газу*) ‘maksimaliai’, ♦ *savo chodu* (vert. iš rus. *своим ходом*) ‘savarankiškai, savo jėgomis’, ♦ *daļše nekuda* (rus. šnek. *дальше некуда*) ‘išvis jau’, ♦ *pa natūre* (rus. *по натуре*) ‘iš tikro, iš prigimties’, ♦ *v natūre* (rus. prast. *в натуре*) ‘iš tikro’, ♦ *ant bajerio* (lenk. šnek. *на баяр*) ‘juokais’, ♦ *daļše nekuda (niekuda)* (rus. šnek. *дальше некуда*) ‘toliau jau nėra kur’. Kai kurie apstabarėję junginiai su pasikeitusia reikšme yra atklydę į bendrąjį žargoną iš kriminalinio: ♦ *ne zapadlō* (rus. kal. krim. žarg. *не западло*) ‘ne gėda’, ♦ *ant zapadlō* ‘siekiant specialiai pakenkti, tyčia’, ♦ *v padlu* (rus. žarg. *в падлу*) ‘gėda’, ♦ *per blaṭą, po (pa) blaṭu* (rus. šnek. *по блату*) ‘neoficialiai, nelegaliai’ (išsamiau žr. Kudirka 2014). Yra ir konstrukcijų su savitais hibridiniais dariniais pagal analogiją, pvz., iš perkeisto žargoninio prieviksčio be formanto *nematū* ‘iš anksto nepažiūrėjus, akiai’ sudaryta prielinksninė konstrukcija ♦ *ant nematūškės* (Pernai aš taip į tą žygį “ant nematūškės” vykau ir viskas buvo tiesiog puiku! // bijau ant nematuskes vaziuoti su vaikuciais vaziuosim norim kad butu patogū, gal gali nr atsusti ir nuoroda). Šie hibridiniai dariniai turbūt sudaryti pagal analogiją iš ♦ *čerez nemagu* (rus. šnek. *через не могу*) ‘nenoromis, per prievartą’, ♦ *do nemagu, iki nemagu* (rus. šnek. *до не могу*) ‘maksimaliai, iki negalėjimo’, nors neatmes-tina ir baigmens analogija pagal bk prieviksčius *sykiu, pusbalsiu, akimirksniu*.

¹¹ Transliteruoti skolinti prieviksminiai junginiai dažniausiai kirčiuojami taip pat, kaip jie kirčiuojami tose kalbose, iš kurių yra kilę: *po prostu* (lenk. *po prostu*), *v padlu* (rus. žarg. *в падлу*), *v natūre* (rus. prast. *в натуре*), *za adno* (rus. *за одно*) ir kt.

¹² Apostrofu po priebalsio (pvz., *tol’ka*) žyminas priebalsio minkštumas.

Atsirado lietuvių kalbos žargone ir nedaug neslaviškos kilmės frazeologinių junginių: ♦ *be ryšio* ‘nesąmoningai, kvailai’, ♦ *aukštyn papais* juok. ‘aukštyn kojom, aukštiekninkai’, ♦ *ant smūgio* ‘staigiai’, ♦ *viskas ore* ‘viskas gerai’, ♦ *nerauk rūtų* juok. ‘prastai; geriau nereikia’, ♦ *ant grybo* ‘bet kaip, nerimtai’, ♦ *ant to kanto* ‘tuo požiūriu’, ♦ *per fuksą, ant fuksa* ‘atsitiktinai pasisekus’.

Lietuvių kalbos žargone vartojama ir eufoninių samplaikinių prieveiksminių, kilusių iš ištiktukų (Kalinauskas 1974: 139–140; plg. bk pavyzdžius Ulvydas 2000: 315), beveik visi gauti kaip skoliniai iš rusų kalbos arba per rusų kalbos tarpininkavimą. Eufonija (t. y. rimas, ritmas, aliteracija) papildomai saisto žodžių junginius į semantinį vienetą, skambumas padeda samplaikoms išlaikyti savo pastovumą, paversti jas frazeologiniais žodžių junginiais: ♦ *tiap liap* (rus. šnek. *тяп-ляп*) ‘atsainiai’, ♦ *šaltai baltai* (rus. prast. *шалтáй-болтáй*) ‘nerimtai’, ♦ *šachar machar* (*šacher macher, šakar makar*) (lenk. šnek. *szacher-macher*) ‘suktai, nelegaliai, šmiku šmaku’, ♦ *fiti miti* (plg. rus. krim. žarg. *mítu-mítu* ‘pinigai’) ‘suktai’, ♦ *raz dva* (plg. rus. *раз, два и готово* ‘viens du ir baigta’), ♦ *raz raz* ‘greitai, viens du’, ♦ *pyst pyst* ‘mikliai, viens du’, ♦ *cap carap* (rus. šnek. *цáп-царáп* ‘pačiupti’) ‘vogčiom, capu lapu’, ♦ *taram baram* (plg. rus. prast. *тáры-бáры* ‘plepalai’) ‘ir taip toliau’, ♦ *tiutel’ka v tiutel’ku* (rus. šnek. *тióтелька в тióтельку*) ‘labai tiksliai’, ♦ *liuksum pirdum* juok. ‘puikiai, nuostabiai’.

Prieveiksmis *čiki* (rus. žarg. *чúку*) ‘gerai’ sudaro keletą ritmingų prieveiksminių junginių: ♦ *čiki čiki* (plg. rus. žarg. *чúку-чúку*) ‘puikiai; tiksliai’. Tokias pačias reikšmes turi ir posakiai ♦ *čiki briki* (rus. žarg. *чúку-брúку*), ♦ *čiki piki, čikis pikis* (rus. žarg. *чúку-нúку*), ♦ *čiki puki* (rus. žarg. *чúку-нúку*), ♦ *čiki bari*. Pasitaikė tik kelios anglybės: ♦ *oki doki, okis dokis*¹³ (angl. šnek. *okey-dokey*) ‘gerai’, ♦ *oki poki (okis pokis)* ‘gerai’, ♦ *super duper (puper)* (angl. šnek. *super-duper*) ‘puikiai’, ♦ *fifti fifti, fifty fifty* (angl. šnek. *fifty-fifty*) ‘pusiau’, ♦ *tip top* (angl. šnek. *tiptop*, rus. *mun-mon*) ‘lygiai taip; tiksliai’. Galūnėmis *-is* morfologiškai adaptuoti stabiliųjų junginių variantai *okis dokis, čikis pikis, okis pokis* yra atsiradę dėl lietuvių kalbos sistemos poveikio: vyraujanti linksniavimo sistema tokius netipiškos sandaros žodžius variantiškai adaptuoja galūnėmis (dar plg. šnek. fam. *ačiukas* ‘ačiū’, *okiukas* ‘gerai, ok’). Eufoniniai samplaikiniai prieveiksmiai su vulgarizmais: ♦ *jabať* (var.: *jebať, jibať*) *kapat’* (rus. vulg. *ебáть-копáть*) ‘eina sau’, ♦ *kyšt myžt* ‘mikliai, viens du; bet kaip’. Nenorminėje kalboje yra ir retesnių prieveiksmiškai vartojamų eufoniškų frazeologinių junginių, kai kurie panašėja į priežodžius: ♦ *nei pist, nei knist* ‘nieko; nereik jau nieko’ (Juos visus

¹³ Kartais tokiais atvejais junginių *liuksum pirdum, okis dokis, čiki piki* ir kt. reikšmė gali būti tiek būdvardiška ‘puiku’, tiek prieveiksmiška ‘puikiai’, plg.: geras klipas ane, taip ir toliau saunu gerai liuksum pirdum (= bdv. ‘puiku’, prv. ‘puikiai’). // *Okis dokis, man tinka, pasistengsiu pasirodyt horizonte* (= bdv. ‘puiku’, prv. ‘puikiai’).

suėmė, straipsnis už išprievartavimą, tai mentas ir sako jiems, kad dabar nereiks jau nei pist, nei knist, tipo prisidirbot. // O jei dirbtų kaip arkliai, tai ilgai nepratrauktų ir nenorėtų nei pist, nei knist).

Iš lenkų kalbos pasiskolinta (plg. lenk. *byle*) dalelytė *bele* (*bile*) su lietuvių kalbos prieveiksmais *kada*, *kur*, *kaip*, *kiek* pagal lenkų kalbos samplaikų modelį (plg. lenk. *byle gdzie* – liet. *bele kur*) sudaro nemažai hibridinių samplaikinių prieveiksmių: ♦ *bele* (*bile*, *belen*, *bilen*) *kaip* (plg. lenk. *byle jak* ‘bet kaip’) ‘bet kaip; prastai’, ♦ *bele* (*bile*, *belen*, *bilen*) *kada* ‘bet kada’, ♦ *bele* (*bile*, *belen*, *bilen*) *kur* ‘bet kur’, ♦ *bele* (*bile*, *belen*, *bilen*) *kiek* ‘bet kiek’, ♦ *bele* (*bile*) *tik*¹⁴ (plg. lenk. *byle tylko*) ‘šiai tik; vien tik, tik taip’. Hibridiniai samplaikiniai prieveiksmai su dalelytėmis *bele* (*bile*), *belen* (*bilen*) vartojami ir kaip junginiai, ir kaip suaugtiniai žodžiai: *belekaip* (*bilekaip*, *belenkaip*, *bilenkaip*) ‘bet kaip; labai’, *belekada* (*bilekada*, *belenkada*, *bilenkada*) ‘bet kada’, *belekur* (*bilekur*, *belenkur*, *bilenkur*) ‘bet kur’, *belekiek* (*bilekiek*, *belenkiek*, *bilenkiek*) ‘bet kiek’, *beletik* (*biletik*) ‘šiai tik’.

Taip pat tipiškas žargone reiškinys – naujos leksemos ar junginio reikšmės formavimasis. Žargone samplaika ♦ *bele kaip* vartojama jau ir savitomis reikšmėmis ‘labai; smarkiai; stipriai’, kurių nėra lenkų kalboje. Tokias reikšmes prieveiksmis perėmęs jau iš hibridinio samplaikinio įvardžio *bele koks*: 1. ‘bet koks’, 2. ‘didelis, smarkus; tikras’:

‘labai’: seis metais zadejo negryst visai i lietuva. o as jo belekaip pasiilgau. // Nauji belekaip grazus batai! 38 dydis – Nauji pirkti is nastygal.com 38 dydis, jokiu defektu!

‘smarkiai’: ryja kura belekaip, skoda fabia sdi 1.9 47kw 100km/10l. nzn ka daryti ir nuo ko pradet ieskoti bedos, gal kam buvo? // mergaite, kas is taves pasidare? tu jauciu esi vienas is tu zmoniu, kuris belekaip pankavo.

‘stipriai’: Kojos bele kaip užkačialintos, o rankos plonos. // komplektacija irgi nekas.. mechaninis, be teliko, be parktroniku, gesinant varikli susipurto jis belekaip.

Iš lenkų kalbos kilęs jungtukas *by*, *bi* (lenk. *by*) su bk prieveiksniu *tik* sudaro tiek samplaikinių, tiek suaugtinių hibridinių prieveiksmių: ♦ *by* (*bi*) *tik*, *bytik* (*bitik*) (plg. lenk. *byle tylko*) ‘šiai tik; vien tik, tik taip’ (jurgiu, akivaizdžiai, by tik palot ir pakritikuot // Kai paskaitau kai kuriuos komentarus tai kazkokie snargliai raso bytik kad parasyt ka nors).

Žargone populiarus vulgarizmas *chui* sudaro nemažai prieveiksmiškų junginių: ♦ *dachuja ir biški* (su *biškiu*) (plg. rus. vulg. *до хуя и больше*) ‘labai daug’, ♦ *pol chuja* (rus. vulg. *пол хуя*), *s pol chuja* (rus. vulg. *с пол хуя*) ‘neblogai, apygeriai’, ♦ *chui s nim* (rus. vulg. *хуй с ним*) ‘tiek to’, ♦ *chui znajiet* (*znajet*, *znajit*) (rus. vulg. *хуй знает*) ‘nežinia’, ♦ *ne* (*ni*, *nie*) *za chui* (rus. vulg. *не (ни) за хуя*) ‘nė už ką, už nieką’, ♦ *chui s nim* (*taboį*) (rus. vulg. *хуй с ним (тобой)*) ‘tiek to, velniai nematė’, ♦ *za nechui* (rus. vulg. *за нехуй*) ‘už nieką, nė už ką’,

¹⁴ Plg. LKŽ *bile tik* pateikiama kaip jungtukas reikšme ‘kad tik’.

◆ *nėchui delat'* (rus. vulg. *нѣхуй дѣлать*) 'lengvai, vienas juokas'. Analogiški junginiai sudaromi ir su kitais prievaisiais: ◆ *nėfig (nėchren) delat'* 'labai paprastai, lengvai', ◆ *za nėchren* 'už nieką, nė už ką'. Su skoliniais *chui* yra ir žaismingų, kurie panašėja į priežodžius: ◆ *chui da nichuja* (rus. vulg. *хуй да нихуя*) 'beveik nieko, labai mažai' (Iš tų dvidešimt gramų gaunas vabšče ten *chui* da *nichuja*, bet konsistencija – jebat kapat, supranti, jis pats ten susifermentuoja.), ◆ *choť by chui* (rus. vulg. *хоть бы хуй*) 'kad bent kas; nė motais' (savo RRD supertype esu kales i zeme taip, kad 2 stropos truko, o jam *choť* bi *chui*, tai ka blogas?), ◆ *noľ celych, chui desiatyich* (rus. vulg. *ноль цѣлых, хуй десятых*) 'labai mažai, truputi' (Taip ir gavos – *noľ celych, chui desiatyich*. // Penkiolika kablelis septyni ir *chui desiatyich*, nu ir atsiregulioji).

Analogiški prievaisiškai vartojami frazeologizmai gali būti atsiradę lietuvių kalboje tiek disfemijos būdu (plg. *nė velnio*, FŽ 2001: 824), tiek kaip rusų kalbos vulgarizmų vertiniai (plg. rus. vulg. *нихуя*¹⁵): ◆ *nė (anei, nei) bybio* 'nič-nieko, anei nieko, visiškai nieko, nė velnio', ◆ *bybis žino* (rus. vulg. *хуй знает*; disfem. iš: *velnias žino*) 'nežinia', ◆ *nei bybis, nei gegutė* (disfem. iš: *nei velnias, nei gegutė*) 'nei šis, nei tas; prastai', ◆ *su nuogu (pliku) bybiu* 'be nieko' (disfem. iš: *su pliku užpakaliu*), ◆ *mat jį (ją, juos) bybys* 'tiek to' (disfem. iš: *mat jį velniai*), ◆ *bybis su juo (tavimi)* (plg. rus. vulg. *хуй с ним (тобой)*) 'tiek to; buvo nebuvo', ◆ *pusė bybio* (disfem. iš: *pusė velnio (bėdos)*, plg. rus. vulg. *пол хуя*) 'neblogai', ◆ *gyvas bybis* (disfem. iš: *gyva pekla*) 'labai daug', ◆ *kuriō (koko) bybio?* (plg. rus. vulg. *какого хуя?, за каким хуем?*, dar plg. disfem. iš: *koko velnio?*) 'kam, kodėl'. Nereti ir daliniai hibridiniai perdirbiniai, plg.: ◆ *chui žino* (rus. vulg. *хуй знает*), ◆ *koko chujo* (plg. rus. vulg. *за каким хуем?*), ◆ *chui su juo (tavimi)* (rus. vulg. *хуй с ним (тобой)*), ◆ *chui suprašī (jīkīrsī)* 'nežinia'.

Prievaismio reikšmę gali turėti ir kiti stabiliuosius junginius sudarantys keiksmi: ◆ *da (do) pizdy* (rus. vulg. *до пизды*) 'vienodai' (vazinesiu su kuo noresiu ir man da pizdi ka kiti galvoja), ◆ *v rot jabat' (jebat')* (rus. vulg. *ебать в рот*) 'tiek to' (Nu v rot jabat, galvoju, pabandysiu.), ◆ *kibeni feni* (plg. rus. vulg. *иди к ебене фене*) 'velniop' (Kibeni feni užverst visus!), ◆ *kibeni materi* (plg. rus. vulg. *к ебаной матери*) 'velniop' (Eik tu kibeni materi!), ◆ *nichuja sibe (sebe)* (rus. vulg. *ни хуя себе*) 'tai bent, nieko sau' (Nu *nichuja sibe*, tai ko tu čia iš mano bobos teliafo čia skambini?... // *Nichuja sebe* pisoklis vel pristojaj prie bobos mazaj dar prasikaj), ◆ *nifiga sibe (sebe)* (rus. prast. *ни фи́га себе́*) 'nieko sau' (Nifiga sebe – du kartus kaina skiriasi...).

Keiksmas *nachui* sudaro ir prievaismio reikšmę turinčių stabiliųjų junginių: ◆ *kudā nachui* (rus. vulg. *куд́а н́ахуй*) 'kur jau', ◆ *da nu nachui* (rus. vulg. *да ну н́ахуй*) 'kur jau, na jau visai', ◆ *nu nachui* (rus. vulg. *ну н́ахуй*) 'kam; na jau

¹⁵ Rusų nenorminėje kalboje prievaismiai gali būti suaugtiniai, plg. rus. vulg. *нихуя, нахуя* (Квеселевич 2005: 499), bet lietuvių kalboje vartojami kaip verstiniai prievaismiški junginiai (*nė bybio* 'nieko', *koko bybio* 'kam').

išvis', ♦ *nu ir nachui* (rus. vulg. *ну и нáхуй*) 'na ir kam; na jau visai'. Tokiose prieveiksmiškose konstrukcijose gali varijuoti tiek vulgarizmų eufemizmai, tiek neutralesni žodžiai: ♦ *nu nacher* (*načiorť, nafig, nachren*), ♦ *nu ir nacher* (*načiorť, nafig, nachren*), ♦ *da nu nacher* (*načiorť, nafig, nachren*). Dažnas prieveiksmis *pochui* sudaro keletą prieveiksmiškų stabiliųjų junginių: ♦ *pochui nachui* (rus. vulg. *пóхуй нáхуй*) 'visiškai nesvarbu; šūdas', ♦ *giliai pochui* (rus. vulg. *глубоко по хую*) 'visiškai nesvarbu', ♦ *visai pochui* 'neblogai, pusėtinai'.

Nenorminėje kalboje yra ir daugiau linkusių stabarėti ir prieveiksmiškai vartojamų junginių su vulgarizmais *žopa, gavno, pyzdiec* (variantai: *pyzdec, pizdiec, pizdec*) ir kt. Skolinti stabarėjantys junginiai paklūsta bendriems skolinių adaptacijos polinkiams, nes žargone vien tik fonetiškai adaptuoti junginiai yra retesni, pvz., ♦ *polnyj pyzdiec* (rus. vulg. *пóльный пиздѐй*) 'visiškai prastai; tikrai galas' (polnij pyzdec... tikiuosi mentai neapsisiks ir atseikes kalium teveliams konkrečiu baudi. // nu polnij pizdec ant kiek debilai zalgirio vadovybe, ka jie mane isvis ji imdami?), o daliniai vertiniai ir morfologiškai adaptuoti tipišku vardažodžių baigmeniu *-as* yra dažnesni: ♦ *visiška pyzdiec*, ♦ *visiškas pyzdiecas* 'visai prastai' (kaip suseno per 10 metu tai visiškas pyzdecas... // atsiprasau visu komentatoriu.. na cia visiskas pizdecas.. 300 000 euru per metus! // tai kas vyksta yra visiskas pizdecas, net sunku patiket...). Vulgarizmas gali būti eufemizuojamas įvairiais hibridiniais dariniais, pvz., *pipiec, pipec*; šie hibridai taip pat gali būti morfologiškai adaptuojami vardažodžių baigmeniu *-as*: *pipiecas, pipecas* (užtvanka kad suniokojo tai visiskas pipec, kazi kaip atstатыs zuvingumo lygi? // Man regis eurai tuoj ateis visiškias pipiecas, taip kad mūsų ekonomika auga ant nuvertėjusių euru). Kiti stabarėjantys prieveiksmio reikšme vartojami junginiai pagal rusų kalbos junginių modelį *пóльная жóпа, пóльный говно*: ♦ *visiška (visiška) šikna* (*žopa, gavno, pizda*) 'visiškai prastai' (Pačioje Rusijoje su ekonomika ir gyvenimo kokybe yra visiška žopa. // tokie zaidejai tempia i dugna komanda ir jei zalgiris galvos tiek laiko kaip del bagio bus visiska pyzda gaus ir nuo sakalu ir nuo nevezio greitai). Vien tik fonetiškai adaptuoti junginiai vartosenoje retesni (Nu su izaidejais polnaja zopa... Bet ka Jasaitis daro rinktinei niekaip nesuprantu, lavonu lavonas).

Prievėiksmiškai gali būti vartojama ir veiksmažodžio kurio nors asmens formos apstabarėję junginiai su įvardžiais, pvz., esamojo laiko tiesioginės nuosakos vienaskaitos pirmojo asmens formos *jabu (jebu, jibu)* (rus. vulg. *я ебу*: esm. 1., vns. 1 a. (bendratis: *jabat'*, rus. vulg. *ебáть*))¹⁶ – visos jos vartojamos kaip junginiai su įvardžiu *ja* 'aš': ♦ *ja jebu* 'velniop, prastai; po velnių' (Nu karocia mergiote puse bedos, bet vyras tai ja jebu... galejo nors ta kusi nuo snukio nusiskust // Vargsas atsilupelis ja jibu:D // dizainas salono tai ja jibu.. :) apie 7klases bmw salona isvis nekalbesiu, nes isbanins).

¹⁶ Įprastai tokie veiksmažodžiai žargone morfologiškai adaptuojami priesaga *-inti* (pvz., *jobinti, jabalinti*).

Kaip ir bk, nenorminėje kalboje nemažai prieveiksmišku lyginamųjų junginių su palyginamąja dalelyte ir vienu savarankišku žodžiu: ♦ *kaip siemkes* (plg. rus. šnek. *цѣлкать как сѣмку* ‘lengvai’) ‘labai lengvai’, ♦ *kaip išdulkintas* (*išpistas, išgrūrintas, jobnutas*) (plg. rus. vulg. *как ёбнутый*) ‘smarkiai; labai greitai; velniškai’, ♦ *kaip* (*kak*) *paložana* (rus. *как положено*) ‘kaip priklauso’.

Rusų kalbos prieveiksmių neigiamoji dalelytė *не-*, jei ji yra nekirčiuota, viršta *ни-*, pvz.: *где* > *нигде*, *какой* > *никакой*, *кто* > *никто*. Savarankiškai neigiamoji dalelytė *ни* (rus. *ни* ‘nei, nè’, lenk. *ni* ‘nè, nei’, *nie* ‘ne’, baltarus. *ni* ‘nei, nè’) reikšme ‘ne’ žargone retai tevertojama, dažnai tik mėgdžiojant slavišką tartį (o koks dialektas yra bišky, byškį? Čia tipo: aš ni lenkas i ni rusas, i ni koks tai belorusas, aš iš Niminčynės?). Išskyrus minėtas okazonalias situacijas, ši neigiamoji dalelytė nenorminėje kalboje vartojama stabiliauose junginiuose: ♦ *ni ni* (rus. šnek. *ни-ни* ‘jokių būdu’, *ни* ‘nei, nè’, baltarus. *ни-ни* ‘jokių būdu, nei už ką; visiškai nieko, anei nieko’, ♦ *ni to* (plg. rus. šnek. *ни то ни друго́е* ‘nei tas, nei anas’) ‘ne tas, ne taip’, ♦ *ni to, ni to* (plg. rus. šnek. *ни то ни друго́е* ‘nei tas, nei anas’; lenk. *ni to, ni owo* ‘nei šis, nei tas’, *ni tak, ni siak* ‘nei šiaip, nei taip’) ‘nei tas, nei anas; nei taip, nei anaip’, ♦ *kažkas ni to* (plg. rus. *что-то ни то*) ‘kažkas ne taip, kas nors negerai’. Rusų kalbos neigiamosios dalelytės *не* ir *ни* lietuvių nenorminėje kalboje yra painiojamos, vartojamos pramaišiu: ♦ *ne* (*ni*) *pontas* (rus. žarg. *не по́нт*) ‘ne lygis; netinka, nepatogu’ (kokia МК arba Dnepr užtaupyta truputi dar vaziuojancia galima gauti visai už kapeikas... bet jaučiu su rusisku vaziuoti tai jau visai ni pontas... // Ir negreitai bandysiu. Nebent per bernvakari ar panasiai :) Man kažkaip *ne pontas*), ♦ *ne* (*ni*) *pričiom* (rus. *не причём*) ‘niekuo dėtas, ne prie ko’, ♦ *ne pa* (*ni po*) *dielū* (rus. prast. *не по делу*) ‘ne prie ko; be priežasties’, ♦ *ni* (*ne*) *v temu* (rus. *не в тему*) ‘ne pagal temą’. Maišomi ir priešdėliai rus. *не-* ir *ни-*: ♦ *čerez nemogu* (*nimogu*) (rus. šnek. *через не могу*) ‘per nenorą, nenoromis’, ♦ *per nemogu* ‘per prievartą’, ♦ *do nemogu* (*nimogu*) (rus. šnek. *до не могу*) ‘iki negalėjimo, virš visko’, ♦ *iki nemogu* (*netagu, nimogu*) ‘iki negalėjimo’, ♦ *čerez nechočiu* (*nichočiu*) (rus. šnek. *через не хочу*) ‘per nenorą, per prievartą’. Jei junginį sudaro senosios slavybės ar prigijusi leksika, neigiamoji dalelytė neturi varianto *ni*: ♦ *ne siemkos* (plg. rus. šnek. *сѣмки* ‘niekai’) ‘ne juokai’, ♦ *ne šuns pyras* (*birka*) (plg. rus. vulg. *не хуй собáчий*) ‘ne juokai’, ♦ *ne fontānai* (plg. rus. prast. *не фонтáн*) ‘nedaug’.

SUAUGTINIAI PRIEVEIKSMIAI

Bendrinėje lietuvių kalboje pats produktyviausias suaugtinių prieveiksmių tipas yra sąaugos su vienu sutrumpėjusiu dėmeniu (*taikart, šiandien*), mažiau produktyvus – 2 žodžių sąaugos (*šičia, taipgi*) (Kovalevskaitė, Rimkutė 2010:

83; DLKG 2005: 413; Pakerys 2002: 552–556). Lietuvių kalbos žargone yra prieveiksmių, kuriuos sudaro suaugtiniai žodžiai, sutraukti (suaugę) žodžių junginiai: dažniausiai tai suaugęs su daiktavardžio forma prielinksnis. Visi šie prieveiksmai yra skoliniai iš rusų kalbos, su kitais žodžiais jie sudaro stabiliuosius junginius ar frazeologizmus, kurie vartojami kaip prieveiksmai. Žargone žodžių suaugimas gali būti laipsniškas, dar bevyksta, tad nereti atvejai, kada vartojama tiek suaugtiniu pavidalu, tiek junginių, pvz.: *nevtemu*, *nivtemu*; *ne v temu*, *ni v temu* (plg. rus. *не в тэму*) ‘keistai, nesuprantamai; ne vietoje’. Tokiais atvejais įtaką daro ir dvejopa norminė rusų kalbos vartoseną: prieveiksmaiškai vartojamas *pričiom* (rus. *причём*) ‘kam, kuometas’ ir prielinksnio *пу* junginys su įvardžio *что* prielinksninio vietininko forma (rus. *при чём*) – tai gali veikti ir dvejopą vartoseną žargone (jei prisivogė, prisišiko iki ausų, tai pričiom čia demokratija. // balvone, pri ciom cia tie zaidejai? as gi aiskiai parasiau). Suaugtiniai prieveiksmai žargone įprastai turi ne vieną variantą dėl fonetinės adaptacijos, pvz., prieveiksmis *vobščim* (rus. *в обшчём*) ‘apskritai, bendrai kalbant’ turi keletą variantų: *vobšem*, *vobšim*. Kai kurie dažnesni vartosenoje prieveiksmai turi daug fonetiškai pakitusių ir deformuotų variantų: *vabščę*, *vabščie* (rus. *вообшчье*) ‘išvis, iš viso, apskritai’, variantai: *vabše*, *vabšie*; *vobščę*, *vobščie*; *vobše*, *vobšie*.

Lietuvių kalbos žargono neigiamieji priešdėliniai prieveiksmai gali turėti šiuos variantus: *ne-* (*nebe-*), *ni-*, *nie-*. Toks varijavimas tiesiogiai yra susijęs su slavų kalbų neigiamosiomis dalelytėmis: rus. *ни* ‘nei, nè’, lenk. *ni* ‘nè, nei’, *nie* ‘ne’, baltarus. *ні* ‘nei, nè’. Dėl šių ypatybių suaugtiniai prieveiksmai gali turėti adaptuotą, tarsi išverstą dalelytę *ни* į lietuvišką priešdėlį *ne-*: *nechren* (rus. prast. *ни хренá*) ‘nèra ko, nereikia’, *nečiorťá* (rus. *ни чёрťá*) ‘nè velnio’ ir kt. Ši ypatybė sistemiška žargone, būdinga ir būdvardžiams: *nijasnai* ‘neaiškiai’ (: *nijasnas*, *-a*; plg. su vartosenoje sistemingu *nejasnai*, rus. pr. *неясно*), *nivojibenai* ‘nenusakomai’ (: *nivojibenas*, *-a*; plg. su vartosenoje sistemingu *nevojebenai*, rus. pr. vulg. *невъебэнно*) (Kudirka 2019: 50). Dėl minėtų priežasčių yra nemažai slaviškos kilmės žargonybių, kai ši dalelytė pasiskolinama su visu junginiu ir adaptuojama kaip neigiamasis priešdėlis: *nichera* (rus. prast. *ни херá*) ‘nieko’, *nichuja* (rus. vulg. *ни хуя*, *нихуя*) ‘nieko; visai’, retesni variantai: *nechera*, *nechuja* ir pan. Kartais abu variantai su *ne-* ir *ni-* vartojami pramaišiu daugmaž vienuo- dai. Iš junginių su neigiamąja dalelyte rus. *ни* kilę suaugtiniai prieveiksmai turi ir adaptuotą variantą *nie-*: (*niechui* (*nechui*), *niechuja* (*nechuja*), *niefig* (*nefig*), *niechrena* (*nechrena*) ir kt. – gali būti, kad savo analogija ir bk žodžiai su neigiamuoju dėmeniu *nie-* (pvz.: *niekur* (*nekur*), *niekaip* (*nekaip*), *niekuomet*) veikia tokią variantišką adaptaciją. Dėl tokios situacijos dažnai vartojamas prieveiksmis gali turėti tiek variantiškas suaugtines formas *nechuja*, *nichuja*, *niechuja* ‘nèra ko, nèra reikalo’, tiek suaugtinių formų variantus *nezachui*, *nizachui* arba gali būti vartojamas kaip junginys ♦ *ne* (*ni*, *nie*) *za chui* (rus. vulg. *не за хуй*) ‘nè už ką, nè

už nieką' (jis girtas su mafais ten razborkes darydavo, musdavo visus nezaxui, tai žmones normalus nustojo ten eiti, tik banditaj visokie // nei karto dar nera buvo nemalonumu, kad apvogtu ar pistu i galva ni za xui (gyvenu seskuose), kad ir kiek vaiksciociau girtas // tu suslikai mane nizaxui pradejei su juo lygint:) matau primeti kazka? nenustebciau jei pas motina tebegyveni).

Nemažai suaugtinių prieveiksmių yra suaugusios vardažodžio linksnio formos su rusų kalbos prielinksniu *на*, dažniausiai tai skoliniai su rusų kalbos vulgarizmais *cher* (rus. vulg. *хер*), *chren* (rus. vulg. *хрен*) ir *chui* (rus. vulg. *хуй*) – kiekvienas šis prieveiksmis lietuvių nenorminėje kalboje sudaro nemažai stabilijų junginių su veiksmoždziais, kurie vartojami kaip frazeologiniai keiksmi. Suaugtiniai prieveiksmai *nachrien*, *nachren* (rus. prast. *на хрен*) ir jų variantai žargone vartojami dvejomis reikšmėmis 'velniop, po galais' (bandziau nulupt tai su medzio gabaliukais isplysho viskas nachren) ir 'kam, kokiems velniamis' (Ir apskritai, nachrien man jis reikalingas!). Nesuaugtinė forma ♦ *na chrien* (*chren*) vartosenoje labai reta. Gana paplitę ir ilgesni šio prieveiksčio variantai *nachrena*, *nachriena* (rus. prast. *на хренá*) 'kuriems galams, kam'. Darybiškai analogiškas yra prieveiksmis *nacher*, *nachier* (rus. vulg. *на хер*) 'velniop; kam', jis taip pat turi ilgesnius variantus *nachera*, *nachiera*. Su šaknimi *cher* yra paplitę neiginiai *nichiera*, *nechira* (rus. prast. *ни херá*) reikšme 'nieko'.

Su šaknimi *chren* daug priešdėlinių vedinių su neiginiais *nechren* (rus. prast. *ни хренá*) 'nėra ko, kuriems velniamis'. Ilgesnis variantas *nechrena* (rus. prast. *ни хренá*) turi kiek kitokią reikšmę 'visai, visiškai; visai nieko, nė velnio', jis turi paplitusius variantus su neiginiu *ni-*: *nichriena*, *nichrena* 'nieko, nė velnio', variantas *nichrina* yra retas. Su neiginiu *ne-* vartosenoje dažni priesaginiai prieveiksmai *nechrienovai*, *nechrenovai* (: *nechrienovas*, *-a*, plg. rus. prast. *ни хреново*, rus. prast prv. *нехреново*) 'stipriai, smarkiai; neblogai, daug', kiek retesnė forma *nechrinovai* (: *nechrinovas*, *-a*); su neiginiu *ni-* šie prieveiksmai jau retesni *nichrienovai*, *nichrenovai* (: *nichrienovas*, *-a*) reikšme 'stipriai, smarkiai; neblogai, daug', kiek retesnė forma *nichrinovai* (: *nichrinovas*, *-a*). Suaugtiniais jie vadin-tini sąlygiškai, nes vartotojų šie prieveiksmai suvokiami kaip priešdėliniai ve-diniai iš būdvardžio *chrienovas*, o ne kaip suaugtinės formos iš rus. *ни хреново*.

Su šaknimi *chui* suaugtinių prieveiksmių taip pat nemažai, kai kurie prie-veiksmai rusų nenorminėje kalboje gali būti vartojami dvejopai (junginiu su prielinksniu ir suaugtine forma: *на хуй*, *нахуй*), bet tokie žodžiai į lietuvių kalbos žargoną jau pasiskolinami suaugtiniai: *nachui* 'velniop; kam?', *nechu-ja* (rus. vulg. *не хуя*, *нехуя*) 'nėra ko, nėra reikalo', *niechui*, *nechui* (rus. vulg. *не хуй*, *нехуй*) 'nėra prasmės, nėra ko, nereikia', *nezachui*, *nizachui*, *niezachui* ret. (rus. vulg. *не за хуй*) 'nė už nieką, be priežasties'. Su neiginiu *ni-* taip pat yra keli prieveiksmai: *nichuja* (rus. vulg. *ни хуя*, *нихуя*) 'nieko, ničnieko, anei nieko; ne', *nichujutki* 'nieko, ničnieko'. Prie vulgarizmų paminėtina, kad

prieveiksmiškai gali būti vartojami ir suaugtiniai keiksmiai, pvz.: *jobtvaimat'* (plg. rus. vulg. *как ёб твою маму!* 'be abejonės, tikrai') 'tikrai taip, iš tikro' (Padarysiu, jobtvaimat, čia chuinia yra. // Jis gi durnas iš tikro, jobtvaimat!), *kibinimat'* (plg. rus. vulg. *к ёбаной матери*) 'velniop, šalin' (Viršutinį sluoksnį nuėmė kibinimat ir betonavo iš naujo lygiai.).

Su šaknimi *čirt* tik kaip suaugtiniai prieveiksmiai vartojami skoliniai *načirt*, *načirta* (rus. *на чёртá*) 'velniop; kam, kokio velnio'. Ilgesnė forma *načirta* vartosenoje retesnė. Su neiginiais *ne-* ir *ni-* taip pat yra prieveiksmių: *nečirta*, *ničirta* (rus. *ни чёртá*) 'nė velnio'.

Su šaknimi *fig* vartosenoje taip pat nemažai suaugtinių prieveiksmių: *nafig* (rus. prast. *на фиг*) 'velniop, po galais; kam?, dėl ko?', vartojama ir jo ilgesnė forma *nafiga* (rus. prast. *на фигá*). Taip pat pasitaiko deformuoti variantai jau su pakeistu šaknies balsiu: *nafeg*, *nafega*. Su neiginiais *ne-* ir *ni-* prieveiksmiai irgi nereti *nefig* (rus. prast. *не фиг*) 'nėra ko', *nefiga* (rus. prast. *не фигá*) 'ne; nieko, nė velnio', *nifiga* (rus. prast. *ни фигá*) 'ne; nieko, nė velnio'.

Lietuvių kalbos žargone yra naujadarinių formų pagal analogijos principą – tokia yra žargonybė *nachaliuva* 'nemokamai' (plg. rus. prast. *на халёву*) (As tai irgi nenorečiau ten vasarot, na, nebent "nachaliava"). Rusų kalboje tokio žodžio nėra, netiesiogiai tokios formos pagrindas yra būdvardžiai *nachaliavas*, *-a*, *chaliavas*, *-a* 'nemokamas' ir prieveiksmis *chaliava* (rus. prast. *халёва*) 'nemokamai'. Vartosenoje apylygiai paplitusios dvejopos formos – junginio su prielinksniu ir suaugtinė forma: *nachadu* ir *na chadu* (rus. *на ходу*) 'beregint, greitomis; eigoje' (is paparasto zmogelio per teisma ta nameli nachadu pajimtu, bet dabar ta nameli valdo stambi ryba // chia toki recepta sukuriau na xadu kai reikejo ish nieko kazhka padaryt :D VIKINGO "KRUOPAINIS"), *nachaliavu* ir *na chaliavu* (rus. prast. *на халёву*) 'nemokamai', bet vartosenoje viena gali vyrauti, šiuo atveju dažnesnės suaugtinės (Šiaip mokestis gali ir būti, nors broliai lietuviai įpratę viską gauti naxaliavu, tačiau jis tikrai per didelis // gera nuotrauka, parodo kiek alkanų "vargšelių", kai viskas na chaliavu, kad paspringtumėt besočiai!).

Taip pat yra nemažai suaugtinių prieveiksmių su prielinksniu *do*: *dachuja* (rus. vulg. *до хуя*) 'labai daug', *dachriena*, *dachrena* (rus. prast. *до хренá*) 'labai daug', *dachera*, *dachiera* (rus. vulg. *до херá*) 'labai daug', *dačirta* (rus. prast. *до чёртá*) 'labai daug', *dafiga* (rus. prast. *до фигá*) 'labai daug', *davelnia* (hibridas pagal analogiją rus. prast. *до чёртá*) 'labai daug'. Variantai su priešdėliu *do-* ne pagal tartį *dochrena*, *dochuja*, *dofiga* ir kt. vartosenoje gerokai retesni.

Su prielinksniu *po* (rus. *но*) prieveiksmių taip pat nemažai. Kai kurie prieveiksmiai rusų nenorminėje kalboje gali būti vartojami dvejopai – junginiu su prielinksniu ir suaugtine forma: *no xuy*, *no xuyó*, *nóxuy*; šiuo atveju į lietuvių kalbos žargoną jau pasiskolinta suaugtinė forma *pochui* (rus. vulg. *нохуй*) 'ne-svarbu, vis vien'. Taip pat šis prieveiksmis turi kelis ilgesnius retai vartojamus

variantus: *pachuju*, *pochuju*, *pochujutki*. Prie šios grupelės šlietini ir eufeminiai dariniai, jie irgi yra suaugtiniai su prielinksniu *po*: *pofig*, *pofiga* (rus. prast. *пóфиз*, *пóфизу*). Analogiškai yra ir *pochren*, *pochrien* (rus. vulg. *пóчрен*, plg. *пóчрэн*), taip pat *pocher* (rus. vulg. *пóчэр*).

Žargone vartojami ir keli reti suaugtiniai prieveiksmai su rusų kalbos dalelyte *ли*: *chūli*, *chuli*; *chūlia*, *chulia* (rus. vulg. *хули*, *хуле*, *хуля*; plg. *хуй ли*) ‘kam, kodėl’ (neatsibodo jums varyti?! a huli tada vaikstot jei nepatinka? ikisot nosi – nepatiko – ir pyzdinat is ten. // Matai kokia skylė, – ir chūlia, toliau neina. // Jeigu jus erzina mano rasaliojimai, nieko nuostabaus – as pats toľkom nezinau xuli as rasineju. Tiesiog saviraiska). Gana retas yra prieveiksmais *chūliš*, *chuliš* (rus. vulg. *хулиш*) ‘dėl kokios priežasties, kodėl’ (O chūliš mes turim mokėti? Tegu jie moka // O tai chulish ziede vaziuoja su placiom padangom, ten vaizdo tai nereikia). Žargone vartojami ir keli suaugtiniai prieveiksmai su rusų kalbos prielinksniu *в*: *vticharia* (rus. prast. *втихаря*) ‘slapčiomis’, *vdrebezi* (rus. *вдрéбэзу*) ‘visiškai, į šukes’, *vpizdu* (rus. vulg. *в пизду*) ‘velniop, po galais’.

Nenorminėje kalboje yra paplitusios prieveiksmaiškai vartojamos įvardinės konstrukcijos: *nekažkq*, *ne kažkq* ‘prastai, nekaip, neq; silpnai; nelabai’ (Varžybos prasidėjo atsargiai varžovų gretos irgi naujai surikiuotos todėl susižaidimo ne kažkq. // Na ir aš jai sakau, kad ne kažkq, kai panelė tokiais dalykais užsiima. Ji žinoma netylėjo, o pradėjo priekaištauti, koks skirtumas ar tai vyriška, ar moteriška). Analogiškai su kitais įvardiniais prieveiksmais: *nekažkaip* ‘nekaip, prastai; sunkiai, kebliai’, *nekažkas* ‘prastai, nekaip; silpnai; nelabai’. Tokių prieveiksminių nesuaugtinių variantai *ne kažkaip*, *ne kažkas* retesni.

IŠVADOS

Straipsnyje aptarti 162 lietuvių kalbos žargono suprieveiksmėję žodžių junginiai ir 43 suaugtiniai prieveiksmai. Atliktas tyrimas atskleidžia, kad svetimas kalbinis vienetas, atsiradęs kitos kalbos kontekste, yra transformuojamas pritaikant jį prie kalbinės sistemos. Tirtųjų suprieveiksmėjusių junginių ir suaugtinių prieveiksminių adaptacinės ypatybės yra nulemtos aiškių dėsnų: (a) žargoninė leksika yra adaptuojama fonetiškai ir grafiškai pagal svetimųjų fonemų substitucijos kuo artimesnėmis savosioms principą, (b) tam tikra dalis žargoninės leksikos linkusi integruotis į lietuvių kalbos fleksines paradigmas, (c) dalis žargonybių lieka morfologiškai neadaptuotos tik dėl prieveiksmino riboto kaitymo (ar visai nekaitymo), (d) skolintų žargonybių variatyvumas atsiranda dėl stichiško adaptavimo pagal kalbos recipientės ypatybes.

1. Didžioji dalis suprieveiksmėjusių prielinksminių konstrukcijų ar prieveiksminių frazeologinių junginių yra iš rusų kalbos fonetiškai ir grafiškai adaptuoti

skoliniai ar vertiniai (88; 54,3 proc.), neslaviškų, lietuvių kalbos žargone atsiradusių prieveiksminių junginių nedaug (9; 5,6 proc.), skolinių iš anglų kalbos tik keli (4; 2,5 proc.).

a. Dėl ekspresyvumo žargone populiarios prieveiksmiškos eufoninės samplaikos (24; 14,8 proc.).

b. Nenorminėje kalboje populiarūs vulgarizmai, jie sudaro daug prieveiks-
mio reikšme vartojamų junginių – skyriuje tokių skolinių iš rusų kalbos (57; 35,2 proc.), nemažai ir prieveiksmiškų lietuvių kalbos disfemizmų arba vertinių iš rusų kalbos su vulgarizmais (13; 8,1 proc.).

c. Nenorminėje kalboje nereti prieveiksmiški junginiai su neigiamosiomis dalelytėmis *ne*, *ni* (rus. *ни*) (11; 6,8 proc.).

d. Žargone labai variantiški prieveiksmiški junginiai su lenkų kalbos dalelyte *bele* (lenk. *byle*) (6; 3,7 proc.).

e. Nedaug prieveiksmiškų lyginamųjų junginių (6; 3,7 proc.) ir prieveiksmiškų junginių su prielinksniais *iki*, *per*, *čerez* (rus. *чerez*), *do* (rus. *до-*) (5; 3,1 proc.).

2. Suaugtinių prieveiksmių skyriuje gausu iš rusų kalbos skolintų prielinksnių ir dalelyčių junginių su daiktavardžiais (35; 81,4 proc.), kurių prielinksniai ir dalelytės paverstos priešdėliais savitai adaptuojant: daugiausia – 11 – suaugusių prieveiksmių su priešdėliu *na-* (rus. *на-*), 10 su neigiamaisiais priešdėliais *ne-*, *ni-* (rus. *ни-*), *nie-*, 6 su priešdėliu *da-*, *do-* (rus. *до-*), 5 su priešdėliais *po-* (rus. *по-*), *pa-* ir 3 su priešdėliais *v-* (rus. *в-*), *vo-* (rus. *во-*).

a. Skyriuje daug vulgarizmų (21; 48,8 proc.).

b. Neslaviškos kilmės suaugtinių prieveiksmių tik keli (3; 6,9 proc.).

c. Nemaža dalis suaugtinių prieveiksmių gali būti variantiškai vartojami ir kaip junginiai.

SANTRUMPOS

angl. – anglų k.
baltarus. – baltarusių k.
bdv. – būdvardis
kal. – kalėjimo
krim. – kriminalinis
lenk. – lenkų k.
prast. – prastakalbė
prv. – prievieksmis
rus. – rusų k.
šnek. – šnekamosios kalbos
vert. – vertinys
vulg. – vulgarus
žarg. – žargono

LEKSIKOGRAFINIAI ŠALTINIAI

Czeszewski Maciej 2006: *Słownik polszczyzny potocznej*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

FŽ – *Frazeologijos žodynas*, red. J. Paulauskas, Vilnius: LKI, 2001.

Kudirka Robertas 2012: *Lietuvių kalbos žargono ir nenorminės leksikos žodynas*, Kaunas: Technologija.

Kudirka Robertas 2014: *Kalėjimo, kriminalinio ir narkomanų žargono žodynas*, Kaunas: Kitos knygos.

LKŽ – *Lietuvių kalbos žodynas*, red. G. Naktinienė, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas. Prieiga internete: <http://www.lkz.lt>.

OED – *Oxford English Dictionary*. Prieiga internete: <https://www.oed.com>.

Vaitkevičiūtė Valerija 2003: *Didysis lenkų–lietuvių kalbų el. žodynas*, Marijampolė: M. Martišienės vertėjų biuras.

Квеселевич Дмитрий 2005: *Толковый словарь ненормативной лексики русского языка*, Москва: Астрель.

Мокиенко Валерий, Татjana Никитина 2000: *Большой словарь русского жаргона*, Санкт-Петербург: Норинт.

LITERATŪRA

- Aleksandravičiūtė Skaistė 2008: Paieškos sistemos Google naudojimo galimybės tiriant kalbos reiškinius. – *Kalbos kultūra* 81, 266–282.
- Baldwin Timothy, Su Nam Kim 2010: Multiword Expressions. – *Handbook of Natural Language Processing*, eds. N. Indurkha, F. Damerau, Boca Raton: CRC Press, 267–292.
- Banuševičienė Ksenija 2019: Semantinė ir morfologinė daiktavardinių anglicizmų adaptacija daugiakalbystės aplinkoje. – *Sustainable multilingualism: 5th international scientific conference of Institute of Foreign Languages: conference abstracts*, Kaunas: VDU, 26–27.
- Čepienė Nijolė 2006: *Lietuvių kalbos germanizmai ir jų fonetinės ypatybės*, Vilnius: LKI.
- Čermák František 2007: Foundations and Principles on Phraseology and Idiomatics. – *Czech and general phraseology*, Praha: Karolinum, 73–128.
- DLKG – *Dabartinės lietuvių kalbos gramatika*, red. V. Ambrazas, Vilnius: MELI, 2005.
- Grebliauskienė Beata, Nijolė Večkienė 2004: *Komunikacinė kompetencija: komunikabilumo ugdymas*, Vilnius: Žara.
- Haugen Einar 1950: The analysis of linguistic borrowing. – *Language* 26, 210–231.
- Howarth Peter 1998: Phraseology and second language proficiency. – *Applied linguistics* 19, 24–44.
- Irwin Mark 2011: *Loanwords in Japanese Amsterdam*, Philadelphia: Benjamins Publishing Company.
- Kačiuškienė Genovaitė 2012: Tarmių fonetinių ypatybių atspindžiai „Sakytinės lietuvių kalbos tekstyne“. – *Baltistica VIII priedas*, 53–62. DOI: <http://doi:10.15388/baltistica.0.8.2110>.
- Kalinauskas Bronius 1974: *Lietuvių liaudies šnekamosios kalbos frazeologija*, Vilnius: VVPI.
- Kardelis Vytautas 2009. *Šiaurės rytų aukštaičiai vilniškiai: ribos ir diferenciacija*, Vilnius: VU.
- Kovalevskaitė Jolanta, Erika Rimkutė 2010: Sudėtinės ir suaugtinės lietuvių kalbos morfologinės samplaikos. – *Kalbų studijos* 16, 79–88.
- KP – *Leksika: skolinių vartojimas* 4, sud. D. Mikulėnienė, Vilnius: Petro ofsetas, 2005.
- KPP – *Kalbos praktikos patarimai*, sud. A. Pupkis, Vilnius: Mokslas, 1976.

Kudirka Robertas 2020a: Lietuvių kalbos žargono pavieniai suprieveiksmėję žodžiai ir prieveiksmiai be formantų bei jų adaptacinės ypatybės. – *Lietuvių kalba* 14, 1–12.

Kudirka Robertas 2019: Lietuvių kalbos žargono priesaginių prieveiksmių morfologija ir adaptacinės ypatybės: priesagos *-ai* hibridiniai vediniai iš priesaginių rusų kalbos kilmės būdvardžių. – *Respectus Philologicus* 36(41), 47–59. DOI: <https://doi.org/10.15388/RESPECTUS.2019.36.41.22>.

Kudirka Robertas 2020: Lietuvių kalbos žargono priesaginių prieveiksmių morfologinė adaptacija: priesagos *-ai* hibridiniai vediniai iš būdvardžių su priesaga *-iškas* ir nepriesaginių būdvardžių. – *Taikomoji kalbotyra* 14, 21–32. DOI: <https://doi.org/10.15388/Taikalbot.2020.14.2>.

Lanza Stefano Maria 2011: Morfologinė italizmų adaptacija lietuvių kalboje. – *Kalbos kultūra* 84, 202–213.

LKE – *Lietuvių kalbos enciklopedija*, red. V. Ambrazas, Vilnius: MELI, 1999.

LKG – *Lietuvių kalbos gramatika* I–III, red. K. Ulvydas, Vilnius: Mintis, 1965–1976.

Marcinkevičienė Rūta 2001: Tradicinė frazeologija ir kiti stabilūs žodžių junginiai. – *Lituanistica* 4, 81–98.

Marcinkevičienė Rūta 2010: *Lietuvių kalbos kolokacijos*, Kaunas: VDU.

Markevičius Aurimas 2014: Pastabos apie prielinksnio sampratą, raišką ir vartojimą bendrinėje lietuvių kalboje ir tarmėse. – *Žmogus ir žodis* 16(1), 70–80.

Norkaitienė Milda 1984: Dėl žargonizmo įsikliopyti, arba kaip galima įsimylėti. – *Kalbos kultūra* 47, 39–41.

Pakerys Antanas 2002: *Akcentologija: skaitvardis, įvardis, veiksmažodis, prieveiksmis, dalelytė, prielinksnis, jungtukas, jaustukas, išiktukas*, Vilnius: MELI.

Pakerys Jurgis 2014: Naujųjų skolinių duomenų bazės veiksmažodžių morfologija. – *Taikomoji kalbotyra* 3, 1–26.

Pakerys Jurgis 2016: Morphological adaptation of adjectival borrowings in modern Lithuanian. – *Baltistica* 51(2), 239–269.

Paulauskienė Aldona 1994: *Lietuvių kalbos morfologija*, Vilnius: MELI.

Pupkis Aldonas 2005: *Kalbos kultūros studijos*, Vilnius: Gimtasis žodis.

Rimkutė Erika, Giedrė Jarašiūnaitė, Petr Homola 2005: Morfologinių samplaikų atpažinimas ir klasifikavimas. – *Lituanistica* 62(2), 58–75.

Sharp Harriet 2001: *English in Spoken Swedish: A Corpus Study of Two Discourse Domains*, Stockholm: AWI.

Sunde Anne & Mette 2018: A typology of English borrowings in Norwegian. – *Nordic Journal of English Studies* 17, 71–115.

Tamaševičius Giedrius. 2008: Sociolingvistinis šnekamajai kalbai būdingos leksikos tyrimas. – *Kalbos kultūra* 81, 206–217.

Ulvydas Kazys 2000: *Lietuvių kalbos prieveiksmiai*, Vilnius: MELI.

Urbanavičienė Jolita 2018: Baltų *ā, *ē diftongizacija vidurinės ir jaunesniosios kartos rytų aukštaičių vilniškių kalboje. – *Rytų aukštaičių patarmė: kaita ir pokyčiai*, sud. J. Urbanavičienė, R. Petrokienė, Vilnius: Baltijos kopija, 59–82.

Vaicekauskienė Loreta, Dabašinskienė Ineta, Kamandulytė-Merfeldienė Laura 2013: Naujųjų skolinių kaitybinio ir darybinio adaptavimo modelių produktyvumas. – *Taikomoji kalbotyra* 3, 1–27.

Vaicekauskienė Loreta 2007: *Naujieji lietuvių kalbos svetimžodžiai: kalbos politika ir vartoseną*, Vilnius: LKI.

Valeckienė Adelė 1967: Kitų kalbų kilmės žodžiai lietuvių kalbos morfologinėje sistemoje. – *Lietuvių kalba tarybiniais metais*, red. V. Ambrazas, Vilnius: LKLI, 108–128.

Wohlgemuth Jan 2009: *A Typology of Verbal Borrowings*, Berlin; New York: De Gruyter Mouton.

Zinkevičius Zigmąs 1981: *Lietuvių kalbos istorinė gramatika II*, Vilnius: Mokslas.

Аванесов Рубен 1984: *Русское литературное произношение*, Москва: Просвещение.

Горбачевич Кирилл 1989: *Нормы современного русского литературного языка*, Москва: Просвещение.

РГ – *Русская грамматика. Фонетика. Словообразование. Морфология 1*, ред. Н. Шведова, Москва: Наука, 1980.

PRIEDAS.

Suprieveiksmėjusių žodžių junginių
vartosenos pavyzdžiai¹

1. BENDRO TIPO SUPRIEVEIKSMĖJUSIOS
PRIELINKSNINĖS KONSTRUKCIJOS,
PRIEVEIKSMINIAI FRAZEOLIGINIAI
JUNGINIAI

◆ *pa polnai, pa (po) polnoi* ‘maksimaliai’: kaip sakant prisidirbai tai daba pa polnai gausi, o uzleke is savo naglumo // Kodėl manai kad dar tau kitaip bus? Gi nedurna. Melžk po polnoi...

◆ *pa polnai programe (pragramė), pa (po) polnoi programe (pragramė)* ‘maksimaliai’: Užkabino musėt ne tą, tai gavo po polnoi programie... // isdulkins ta-ve pa polnai programe... kad neturi teisiu, neturi stazo, mokesi MAXIMUM.

◆ *pagal pilną programą* ‘maksimaliai’: Nenorėkit, kad policija mus baustu pagal pilna programą, tada visi teises padėsime ant lentynos, liks tik seniai kelyje.

◆ *pa polnai katūške, pa (po) polnoi katūške* ‘maksimaliai’: tipo greičiau atsius ir t.t, nes dhl išsiurbs viska pa polnai “katuške”, tai tavo ta siunta 99% be jokiu pvm praeis // Jaigu bandisim nuspeti bausme, tai manau ta menta pratrauks po polnoi katuske!

◆ *ant visos (pilnos) katūškės, visa (pilna) katūške* ‘maksimaliai, visu pajėgumu’: sviecia saule, o mano name sildymas nuo penktadienio buvo atsuktas ant visos katuskes. // tam dzedulionui deretu ant pilnos katuskes bauda imandolinti. // Duoti tik bauda ir visa katuške nes tokie nepasimoko. // drebulys krecia, atrodo, kaip siaures asigaly gyvenciau, nors sildymas visa katuske ijungtas // uz pagalba maziem ir vidutiniams ukiams, o kas virs 500 ha pilna katuske mokesciu.

◆ *pa (po) prikolu, pa (po) prikolam (prikolom)* ‘juokais; šiaip sau, dėl smagumo’: Aš nesitikėjau, galvojau, pa prikolu pasakė. // nera tikri, daro tai daugiau “pa prikolam”, nes saitas irgi “pa prikolam”, ziurejau ash laida.

◆ *dėl prikolo, ant prikolo* ‘juokais; šiaip sau’: Jie tik dėl prikolo, pora litų kainavo. // nzn gali but kad ten piratiski game bet as seip paklausiau ant prikolo ir jis pasake atvez.

---

¹ Pavyzdžių pateikiama tik minimaliai, daugiau žr. *Lietuvių kalbos žargono ir nenorminės leksikos žodyne* (Kudirka 2012). Straipsnio tekste esami pavyzdžiai priede nekartojami.

◆ *da (do) lampočki, iki lempuťes* ‘vienodai’: man iki lemputes jūsu komentarai. // viskas do lampočki ir nesvarbu nei kaip atrodo nei kodėl taip atrodo.

◆ *pa (po) barabanu* ‘nesvarbu, vienodai’: pa barabanu jiems tie tavo tevai su draugais ir visais mokslais kartu paemus // sedi sau siltai ir visiems po barabanu, o mokyklos paverstos kovos poligonais su va tokiais vaikuciais.

◆ *ir vsio takoje* ‘ir taip toliau’: atminusuok darbuotojus, jų algas, darbo vietas, pastato nuomona, komunalkes, serveriu infrastruktura ir vsio takoje, ir gaunasi ne tiek jau ir daug.

◆ *v žopu* 1. ‘velniop’: labai gaila, tiesiog visi taip susinervine, kad daugiau ir but negali, toks sansas ir v zopu, nu gal kitamet gedos neapsidarysim. 2. ‘visiš-kai’: Gatavas v zopu.

◆ *po prostu* ‘tiesiog, paprastai’: Jei neklystu, gali būti tvirtinamos “po prostu” ir ant medinio karkaso.

◆ *po defaultu* ‘pagal nutylėjimą’: Ekranelio rezoliucija po defaultu maza - reikia pasikelti, bet tai labai junta akumuliatorius.

◆ *dėl ponto* ‘nerimtai; juokais’: Na kaip sakoma, kitiems tik dėl ponto sudalyvauti beliko, paskui atšvesti, kad pralaimėjo.

◆ *ne prikolas* ‘prastai, blogai’: Nu jo, su tokiu ne prikolas Daugiau paspau-si ir uz draudima daugiau mokesi, nenoreciau pats tokio. // Taxa kviestis? Bet koks ne prikolas su saremiais taxi ar greituske? Man lb neaiskus tas reikalas.

◆ *na ura* ‘kaip pakliuvo’: Mes važiuom na ura, nieko nežinojom. // Ir ne-pirkite kaip sakant “na ura”, butinai vaziuokite i servisa ir patikrinkite varikli ir visa kita.

◆ *pa (po) liubomu* ‘bet kuriuo atveju, vis tiek’: Pa liubomu, kas ten bebūtų, ten vistiek bus žmonių. // Pradedam ir viskas, o su visais po liubomu nesusiderinsi.

◆ *prosto tak* ‘paprasciausiai, šiaip sau’: a ko jam pykti, jis tai konjaka gali ir prosto tak gerti, be jokios priezasties, o mes tai, taip sakant, is reikalo... // pati irgi daznai dovanoju ir be progos prosto tak :)

◆ *za adno (odno)* ‘kartu, tuo pačiu’: Jis kaip pirmininkas organizavo tą šulinių kasimą, tai za adno ir sau išsikasė. // Ketinu lankyti rugpjūčio 14, tai norėčiau ir futbola pažiūrėt za odno.

◆ *pats gazas* ‘kaip tik; puikiai, geriausiai’: Aštuoniolikos metų yra pats gazas. // finale gavosi pan. 2.8m ir is tikruju pats gazas atrodo didesnei erdvei.

◆ *na vse (vse) sto* ‘tikrai, šimtu procentu’: nu seip pacaniukas esi na vse sto // sutinku “na vse sto”. Nera dvieju vienodu dienu, nera ir visur tinkanciu kvepalu.

◆ *tol’ka (tol’ko) tak* ‘kaip reikalas, kaip turi būti’: jei sugaus sakyk kad masina tavo ir tevai apie tai nieko nezino, tai gausi minimalia bauda o jai pasakysi kad tevai leidzia ir dar patys tevai tai patvirtins baudyte tolka tak paskirs! // eina normaliai pas mane calibra doch lupa tolka tak, o autostradoj 230 km.

♦ *tol'ko (tol'ka) pēsnia (piēsnia)* 'kaip reikalas, kaip turi būti': viskas aisku, tikri favoritai, bet likusios komandos db kausis tolka piesnia, net sunku ir prognozuot laimetojus // padangos ten ne tam skirtos. uzsidek padangas, skirtas tokiems keliams ir vaziuosi tolko piesnia.

♦ *be tolko* 'beprasmiškai; pakrikai': per tupas kad suprastum. atejai cia ir flo-odini be tolko. nesamones rasai, tik nervus kitiem gadini.

♦ *ant pilno (vīso) gazo* 'maksimaliai': tas kambaris stipriai saltesnis atrodo nors siluma ant pilno gazo atsukta ir duris visada atviros i kita kambari // visiems vėjams tinkamų surasi, dar neperpildytos laivais, nors krante sezonas jau ant pilno gazo.

♦ *savo chodu* 'savarankiškai, savo jėgomis': Mes keturiose važiuosim savo chodu, su kemperiu. // Aš eisiu atskirai, savo chodu.

♦ *dalše nekuda (niekuda)* 'išvis jau': treneris visiskai nevaldo komandos. per lemiama ketvirti imeta apie 10-12 tasku, jau dalse nekuda. // Visi kurie mokėsi mokykloje arba šiek tiek mokslo ragavo, įsivaizduoja save tokiais švietimo ekspertais, kad dalše niekuda...

♦ *pa natūre* 'iš tikro, iš prigimties': Nuotraukikes superines kaip paveiksliukai pa nature jauciu buvo dar graziau tuo labiau kad buvo grazus oras.

♦ *v natūre* 'iš tikro': galejo kartu dienele padirbet parodyt ka v nature sugeba, o klykti saukti cia mokslu nereikia. // bet tu minde durnas v nature, jei nesu- pranti, kas tau sakoma. Ar taves kas praso, ar siulo uz LR sirgt?

♦ *ant bajerio* 'juokais': Aš tik ant bajerio pasakiau, bet ji nesuprato, galvoja, čia rimtai. // Aisku kaip jus neskiriat kur tikras musimas o kur tik ant bajerio ka gal nemate tikru mustyniu ar bent jau normalaus smugio i snuki ka?

♦ *ne zapadlo* 'ne gėda': Iki šio laiko buvai padorus žulikas, tad ar ne zapad- lo menturon pareiškimus rašinet. // Man tikrai ne zapadlo užsidėti praėjusių metų kolekcijos džinsus.

♦ *ant zapadlo* 'siekiant specialiai pakenkti, tyčia': Aš galiu ant zapadlo išsi- nuomoti tik vieną kabinetą tose patalpose, bet kas jam išsinuomos kitus? – nie- kas neims! // Ant zapadlo nuplėšiau.

♦ *v padlu* 'gėda': Pavazinejas minivenu ar visureigiu, i sedana lipti yra "v padlu".

♦ *per blatą, po (pa) blatu* 'nelegaliai': bus tik po blatu, kaip ir magnetinis rez., prisiprasyt negalima, nes aiskina kad nereik, o kai zmogus mirsta aiskina, kad laiku nesikreipet // Tais laikais tokių dalykų galėjai gauti tik per blatą.

1.1. Neslaviški lietuvių kalbos žargone atsiradę prieveiksminiai junginiai

◆ *be ryšio* ‘nesąmoningai, kvailai’: organizavo pirmoku (9-oku) krikstynas – viskas buvo be ryšio. sako “dabar kas antras atsitupkit”... atsitupia... “tai gerai, dabar galit atsistot” // Viskas buvo be ryšio....ir komisija, kuri parinko sita daina, ir atlikeja, ir apsirengimas, ir daina ir elgesys... ir is viso.

◆ *aukštyn papais* juok. ‘aukštyn kojom, aukštielninkai’: atvirksčiai daroma – todėl ir veliava aukštyn papais // Linuk, mielasis, ar tik tu ne per skystas versti pasaulį aukštyn papais? // Jis klausia ar galima kabinti aukštyn papais kolekto-riu, o tu prirasiai visą knygą, nebūk gudresnis, daug kas galima ko poperiuose negalima.

◆ *ant smūgio* ‘staigiai’: As nesakau kad ant smugio :D as sakau as palauksiu.

◆ *viskas ore* ‘viskas gerai’: Nerakintu ekranu viskas ore. Nustatymus visus perknisau, nieko. Arba kažko nerandu, arba telefono problema tai ir pardavė.

◆ *nerauk rūtų* juok. ‘prastai; geriau nereikia’: nu bet jau foto įkale, tai nerauk rūtų.... iš tokio vaizdo galima ir apie darbu kokybe spręsti... // Zodziu puslapis gal ir neblogas bet komentarai tai nerauk rutu vadinasi.

◆ *ant grybo* ‘bet kaip, nerimtai’: bicas KASPa lanke tai pasakėjo, kad jei virs 40 (atsilenkimu ar atsispaudimu) ispaudi tai viskas tvarkoj. O begimas irgi ant grybo. Svarbu ne tiek laikas kiek atbėgti, ir priims tave i KASPa. // Aišku, kad ant grybo FOXnews parašė straipsnį, bile užpildyt skiltį.

◆ *ant to kanto* ‘tuo požiūriu’: jauciu uz bowena geresniu nelb atsiras, wa tas ant to kanto buvo nerealus meistras.

◆ *per fuką, ant fukso* ‘atsitiktinai pasisekus’: Vakar per fuką laimėjo. // Nėra jokių taisyklių ir teorijos, o fotografai tik ant fukso gerą kadrą pagauna.

1.2. Eufoniniai samplaikiniai prieveiksminiai

◆ *tiap liap* ‘atsainiai’: Bet pas mus į išmanančiųjų nuomones neatsižvelgiama ir daroma kaip prie sovietų tiap liap.

◆ *šaltai baltai* ‘nerimtai’: Visgi zygis nebutu elementarus, reikalautu pasiruo- simo ir atsakomybes. Ne “šaltai-baltai”.

◆ *šachar machar* ‘suktai, nelegaliai, šmiku šmaku’: Po kelių dienų vėl norė- jom padaryti šachar machar su doleriais.

◆ *fiti miti* ‘suktai; įmantriai’: Na jis taip sugalvojo pasididinti akcinį kapitalą. Žodžiu darė “fiti miti” ir nepasisekė.

◆ *raz raz, raz dva* ‘greitai, viens du’: Greitai dirba, raz raz ir gatava. // Nesakau, kad ras dva ir tabora sunaikinus narkotiku nebus. Bus ju kitur, bus visur.

◆ *pyst pyst* ‘mikliai, viens du’: Neturi jis meninės vertės, nes jo atlikimas grynai techninio pobūdžio, tiesiog pyst pyst sudėjo ir viskas // tau normalu atrodytu, kad treneris, neturintis CLpatirties, nelaimejes jokio trofejaus iskarto eitu i Barca? pyst pyst pora sezonu ir jau Barcoj sedi ane?

◆ *cap carap* ‘vogčiom, capu lapu’: Iš kur juos gavai – cap carap?

◆ *taram baram* ‘ir taip toliau’: sakau tokios bedos taram baram, tie tik galva pasikase sako nezinom, tipo ta nauja twarka keiciasi kiekviena diena ir bla bla.

◆ *tiutel'ka v tiutel'ku* ‘labai tiksliai’: Viskas suėjo tiutelka v tiutelku.

◆ *liuksum pirdum* ‘puikiai, nuostabiai’: Na tikrai liuxum pirdum, palyginus su anxiau rodytais vaikais si simta kart geresne // viskas lyg ir liuksum pirdum, bet spalvos tos pjovikės, taip akis drasko.

◆ *fifti fifti* ‘pusiau’: Sudetinga su siuolaikinem moterim, vis joms kazkas negerai, tai kad dominuoji, tai kad slabakas esi, geriausia kai fifti fifti, tau man.

◆ *super duper (puper)* ‘puikiai’: Bet viskas atrodo super duper. // Super puper, o koks objektyvas buvo naudotas ir kokio formato kamera?

◆ *čiki čiki (briki, puki, bari)* ‘puikiai; tiksliai’: Idealus motas RF, bent man atrodo čiki čiki. Ir fara galinė graži, net labai :) // atrodo ciki briki :) Respect tau didelis :!

◆ *čiki piki, čikis pikis* ‘puikiai; tiksliai’: sekas puikiai, vos vos nuobodokai, bet šiaip čikis pikis. // O ratai neblogai ziurisi, cikis pikis, tik to dropo tai verkiant reikia :) ir prie tokiu volu min 5cm.

◆ *oki doki, okis dokis* ‘gerai’: mano pacios draugas jaunesnis uz mane ir nieko, viskas labai oki doki. // nepergyvenk, viskas bus gerai, imk mero pavaduotojo kede ir bus okis dokis.

◆ *oki poki, okis pokis* ‘gerai’: viskas bus oki poki. svarbiausia paciai nurimti ir viskas bus ok. // Burbuliuciuk, normalios tavo blauzdos, nesiparink, mankstink visa kuna ir bus okis pokis.

◆ *tip top* ‘lygiai taip; tiksliai’: bishki stumteli atgal kad jai truputi pasisukus butu tip top // Viskas tip top pagal planą, viskas idealiai sustyguota.

◆ *jabat' (jebat', jibat')* *kapat'* ‘eina sau’: Jis čia pridavęs chebros jebat kapat! Jį čia gaudu, supranti!? // Nu jau rimtuoliai kokie visi tai jibat kapat.

◆ *kyšt myžt* ‘mikliai, viens du; bet kaip’: Nebus taip kad iš karto kyšt myžt ir veikia – teks suderinti RS232. // Tai gal tu nori kaip zuikis: kyšt-myžt ir viskas...?

1.3. Prieveiksmiški junginiai su dalelyte *bele* (lenk. *byle*)

◆ *bele* (*bile*, *belen*, *bilen*) *kaip*; *belekaip* (*bilekaip*, *belenkaip*, *bilenkaip*) ‘bet kaip; prastai’: Negi leisi dabar kokiam nežinomam veidui vesti tokį renginį, geriau belekaip, bet nusibodęs TV veidas būtinai // ziuriu tau belen kaip ir belen kokiais budais, nors ir kaip bebutu ne i tema, vistiek reikia kazkaip pakomentuot.

◆ *bele* (*bile*, *belen*, *bilen*) *kada*; *belekada* (*bilekada*, *belenkada*, *bilenkada*) ‘bet kada’: Jo pasiaiskinimas buvo toks: as noriu daryti bele ka, su bele kuo, bele kada, kad mane niekas nekontroliuotu. // jei esi inkauses tai mentai bilekada uz bileka gali supokuot.

◆ *bele* (*bile*, *belen*, *bilen*) *kur*; *belekur* (*bilekur*, *belenkur*, *bilenkur*) ‘bet kur’: kodėl nebaudė bandomis už reklaminius auto paliktus bele kur // Atvešim bilenkur Lietuvoj, kad ir visai į kitą galą.

◆ *bele* (*bile*, *belen*, *bilen*) *kiek*; *belekiek* (*bilekiek*, *belenkiek*, *bilenkiek*) ‘bet kiek’: O jei taip krauni bile ka, bile kur ir bile kiek, o sparnas trakst ir suluzta, kaip tada? // kas mokes uz tuos virsvalandzius ar sventines dienas, per kurias dirbama po belenkiek valandu?

◆ *bele* (*bile*) *tik*; *beletik* (*biletik*) ‘šiaip sau, šiaip tik; vien tik, tik taip, atmestiškai’: tai ka paskyre ta ir geriu nelabai ka ismanau... tik labai liudna kai viskas daroma bele tik... // pusgalviu sutve cia renkasi ir barskina klaviatura bele tik koki suda nuvemt. // tai ir klausiu, gal dar yra tuo užsiimančių TIKSLINGAI. o patarimų bele tik kad patarti nereikia. // Vien tik: ką manot apie jį? čia išvis gali taip būt, kad iki 7h laiko batarkė, ar bele tik rašo šitaip?

1.4. Prieveiksmiški junginiai su vulgarizmais

◆ *dachuja* ir *biški* (*su biškiu*) ‘labai daug’: Yra tų užsakymų dachuja ir biški. // gal tavo tiekejas portus uzblokaves kuriais servas naudojas galetum pasiskambint ir pasiteiraut tu priezasciu gali but dachuja su biskiu.

◆ *pol chuja*, s *pol chuja* ‘neblogai, apygeriai’: Siaip klubas pol chuja, nu bet muzika tai tikrai gaidiska. // Kai mokaisi “s pol huja”, tas nelabai pastebima... bet jei kovoji už aukščiausią įvertinimą supranti kad šita sistema yra mirusi.

◆ *chui s nim* ‘tiek to’: Bet tos mergaitės tėvas nusileido, sako, chui s nim, jau neperskirsi. // Į pokliniką nenuėisiu, ale chui s nim...

◆ *chui znajiet* (*znajet*, *znajit*) ‘nežinia’: Blet, chui jevo znajet, nežinau! // savo dieneles leidau zhirmunu vaiku darzhelyje, o po to 31oj vid. arba tuskulenu ir

ishvis xuj znajit kaip dabar vadinasi // nors siaip manau, jie turejo kita paskirti, bet chui znajiet kaip cia kas.

◆ *ne* (*ni, nie*) *za chui* ‘nė už ką, už nieką’: Turiu drauga (35 m), tas megejas alaus vakarais pirkt. Tai per dvi savaites – du kartus malku pasikrauna. Ne za hui! // nera buve nemalonumu, kad apvogtu ar pistu i galva ni za xui (gyvenu seskuose), kad ir kiek vaiksciociau girtas // jis sawo laiku baudu pripaises nie za chui na ne uz ka, taip kad isvadas prisidarysim visi.

◆ *chui s nim* (*taboi*) ‘tiek to, velniai nematė’: Jam ginklo, žinai, reikia. Nu chui s taboi, kiek turit frankų, sakau. // nu, kaip sakoma, ir chui s nim. vistiek butu kosminius ezoterinius skiedalus transliaves.

◆ *za nechui* (*nechren*) ‘už nieką, nė už ką’: Aš ten dirbu za nechui, man algos nemoka. // Manau tikrai ne za nechren. Bet kovotojas tai žiaurus buvo.

◆ *nechui* (*nefig, nechren*) *delat* ‘lengvai, paprastai; vienas juokas’: Taip padaryt, tai čia nechui delat! // Jeigu ten mechaninis, tai daciko tau nereikia, tik slanga gausi atsivesti. Pasidomek daugeu, ten nechui delat. // istojo i magistrus ir labai sekmingai mokos.. kitais zodziais po KTU nosi krapsto VGTU’skei.. sako ten mokytiis nefig delat.

◆ *kuda nachui* ‘kur jau’: perskaiciau daug komentaru ir jau tokie jau duchiski kad kuda nachui. // pas britva 300cc skirtumas jau kaip diena ir naktis pvz 600cc ir 750cc skiriasi bet nekazkas o jau 1000 ir 750 tai kuda nahui dangus ir zeme.

◆ *nu nacher* (*načiorť, nafiġ, nachren, nachui*) ‘kam; na jau išvis’: Nu nacher man ta davikli keist // Nu naciort det tokius video? // geriausia lietuvos komanda? nu nafiġ tokius sudus kalbet.

◆ *nu ir nacher* (*načiorť, nafiġ, nachren, nachui*) ‘na ir kam; na jau visai’: Ir taip kasdien ziema turi trinti klaidas, kad kita diena uzvestum masina? Nu ir nafiġ tada tokia masina... // nu ir naciort tau ta OC :? o kad du maziukai kuleriu-kai Vs viena dideli ce nieko :?

◆ *da nu nacher* (*načiorť, nafiġ, nachren, nachui*) ‘kur jau, na jau visai’: Da nu nacher to forumo reikia, jei reikštis galima čia tik tokiems kaip tamsta, ale «viską žinau, bet nieko nesakysiu». // Da nu nafiġ, su bankais as daugiau reikalu neturesiu, laukiu kada ishsiparduot ir bye.

◆ *pochui nachui* ‘visišškai nesvarbu, nusispjaut’: jei turetumete tiek pinigų kiek jis tai suprastumete kad jam wiskas yra pohui nahui ir jis ka nori ta gali daryti ir jam pajabat ka kiti mano.

◆ *giliai pochui* ‘visišškai nesvarbu’: O man ant visko giliai pochui. // O jiem giliai pochui, ne is ju kisenes masinas remontuosim, jiem svarbu startinius susirinkti.

◆ *visai pochui* ‘neblogai, pusėtinai’: Rubentus visai pochui tą komandą susirinko, bet Europoje su tokia kalnų nenuversi, teks investuoti daugiau. // made in china. bet kokybe visai pochui.

1.5. Prieveiksmiški lietuvių kalbos disfemizmai arba vertiniai iš rusų kalbos su vulgarizmais

◆ *nė (anei, nei) bybio* ‘ničnieko, anei nieko, nė velnio’: Žinok, anei bybio nesupratau. // kaip visada puse ne bybio net nesupranta, kas ir kaip, bet savo podľa nuomone pareikšht butina.

◆ *bybis žino* ‘nežinia’: Gal ir gali būti, blet, bybis žino! // Kur tie kiti paveikslai – bybis žino.

◆ *gyvas bybis* ‘labai daug’: turiu sena ubyta PHP ant kurio pasuktas gyvas bybis visokio sh ir baisiai bijau ji pajudint.

◆ *nei bybis, nei gegutė* ‘nei šis, nei tas; prastai’: Žodžiu nei pas vienus nebuvo kontrolinio paketo, todėl tai buvo nei bybis nei gegutė.

◆ *su nuogu (pliku) bybiu* ‘be nieko’: Tai jie nepuolė su nuogais bybiais, ginkluoti buvo?

◆ *mat jį (ją, juos) bybys* ‘tiek to’: negyvena vokietijoje arba ilinde po 24 val prie lovos seniu budi...db toliau juokina...nu leiskim jai “uzsidirbti” pensija ir toliau burti..mat ja bybis.

◆ *bybis su juo (tavimi)* ‘tiek to; buvo nebuvo’: Na, galvoju, bybys su juo, grisiu namo. // Nu ir bb su tavim, aš gi nebandau tavęs niekuo įtikinti.

◆ *pusė bybio* ‘neblogai’: Normaliai, pusė bybio. Tu su šitu padarei? Iš naujo šito? // patamsinau tam tikrose vietose ..paryskinau foto patterna gerai idejau ganetinau remus pilnai isoviau nu atrodo puse bybio.

◆ *kurio (kokio) bybio?* ‘kam’: Nes zinau daug norinciu lost, bet tarpusavy per lan neina... o del kurio bybio nzn // Gal uzteks nesamones daryti kokio bybio reikia remti tuo pusruskius, jie vistiek pas putleri nubegs su visais pinigais.

◆ *chui žino* ‘nežinia’: svaisto labai daug pinigų svelnei sakant hui zino kur. Uz tuos pinigus galima butu daaaug visko pridaryti // Ka tu nori pirma karta gavo i rankas rageli su kamera tai filmuoja hui zino ka... krc neuzaugos.

◆ *kokio chujo* ‘kam, kodėl’: Siaip tai butu puse velnio tas BMW’as, bet kokio chujo tu dejai tokius gaidiskus ratlankius! // a kokio x...o ten lyst? jei ieskosi nelaimes tai ir surasi.

◆ *chui su juo (tavimi)* ‘tiek to; buvo nebuvo’: variantas pasidairyt tarp pabegeiliu kokio imlesnio krepšiniui atlostu uz pasalpa metus o po to tegu varo i Svedija, Vokietija hui su juo bl.

◆ *chui suprasī (jkīrsi)* ‘nežinia’: Bet ilgai, ką jis ten veikia – chui suprasī. // Su kažkuo nuėjo pašnekėt, chui suprasī kur jisai.

1.6. Prieveiksmiški lyginamieji junginiai

◆ *kaip siemkes* ‘labai lengvai’: Nesvaik, viska duoda be problemu Jei tamoxifena kaip semkes parduoda.. // Nei vieno nei kito negalim menkint bet Lebro nas lauzo Jordono rekordus kaip siemkes.

◆ *kaip išdulķintas (išpistas, išrūrintas, jobnutas)* ‘smarkiai; labai greitai; velniškai’: Kiekvienąkart reikdavo eit užsukt kraniuką, įlįst į rūšį – tai lekičiau kaip išpistas. // Nepasideda, paskui ieško, laksto blet kaip išrūrintas! // kaimynas mego isgeres atsisest ir lekiūdavo kaip jobnutas atsiprasant. // Jei i koki 1.8l golfa ikisi dar dujas tai trauks kaip ispistas ir vaziuosi uz dyka.

◆ *kaip (kak) paložana* ‘kaip priklausu’: Po ilgu kanciu itaisiau kaip “palozana” nu ar kas pasikeite-nepasakyciau, manau ir be jo gali // sveikinam. jaučiu busi pirmasis praejas ekspertize kak palozana.

1.7. Prieveiksmiški junginiai su neigiamosiomis dalelytėmis *ne, ni* (rus. *ни*)

◆ *ni ni* ‘jokiu būdu, nei už ką; visiškai nieko’: Viskas, basta, daugiau negerisui, nei lašo, niekadus... ni ni // Mane juokas jama, kai kuri nors pasako “nu jau mano Petrelis tai ni ni, istikimas yr i bus iki grabo lentos”.

◆ *ni to* ‘ne tas, ne taip’: Biški ni to, vakar geresnis buvo.

◆ *ni to, ni to* ‘nei tas, nei anas; nei taip, nei anaip’: straipsnelyj ni to rašo ni to nerašo apie veiklą ir apribojimus, bet nier jokios konkrečios datos // Nors tiesa sakant daznai ji tokia - ni to susirupinus, ni to kazka...

◆ *kažkas ni to* ‘kažkas ne taip, kas nors negerai’: iskart supratom kad kazkas ni to // prie ko jis ten jungiasi... jei prie babinos... tai gal kazkas rimtai su elektra ni to.

◆ *ne (ni) pričiom* ‘niekuo dėtas, ne prie ko, niekaip nesusijęs’: Aš tai iš vis ten ni pričiom. // mentai is priekio ant manes vaziauvo ir pamate kad staigiai sukausi nepričiom pagalvojo kad nuo ju sprunku.

◆ *ne pa (ni po) dielu* ‘būti nieko dėtam, ne prie ko; be priežasties’: Aš čia ne pa dielu, aš visai nekalta. // Ir isviz, prie ko ce tie najezdaij nipodelu?

◆ *ni (ne) v temu* ‘ne pagal temą’: Čia šitas ne v temu. // senas pirdunas esi ir isvis kazkaip ni v temu tu cia burbuliuoji.

◆ *ne siemkos* ‘ne juokai’: Jis ne visai grynas enduro, o toks labiau tarpinis variantas, kazirka, bet yra ir stiklas, o ne akiniai. Kaina irgi švelniai tariant ne semkos // Teko man panašų atvejį apturėti su motu ir dviratininku, tai nuostoliai buvo tikrai ne semkos, bet susitarėm ir per kelis kartus atlygino.

◆ *ne šuns pypas (birka)* ‘ne juokai’: Čia tau ne šuns pypas! // taigi gprs tai cia ne suns birka... brangi technologija ir nereikia noret kad ji butu uz dyka.

◆ *ne fontanai* ‘nedaug’: Žmogus pusę mėn. prasingo- algos ne fontanai, o dar išskaičiuot... // Matyt, tikrai protelio ne fontanai. Kaip galima tiek kartų lipti į tą patį š..?

1.8. Prieveiksmiški junginiai su prielinksniais *iki*, *per*, *čerez* (rus. *через*), *do* (rus. *до-*)

◆ *čerez nemogu (nemagu, nimogu, niemagu)* ‘per nenorą, nenoromis’: Bet tai visiskai nepavojinga sveikatai, svarbiausia, kad tai nebutu daroma cerez nemagu. // tai sovietiniu laiku liekana -toks noras pasirodyti, vaidinti idealius cerez nemogu // vaikų būna gaila, kai kartais tėveliai spaudžia “čerez nimogu” kad tik vaikas iki pirmos klasės skaityt pradėtų // Ta pati puikiai stambių blūriškų kadrų meilės scena išsitiesė iki “niemagu”. ir tik per plauką išvengta beskonybės.

◆ *čerez nechociu (nichociu)* ‘per nenorą, per prievartą’: jau cerez nechociu tvar- kysiuosi, vaika pas teva iskomandiruoju ir kibsiu // rado ka lyginti, kur auto, kuri tobuleja nuolat ir taisykles cerez nehociu turi buti koreguojamos ir fule, kur begioja paskui kamuoli ir tiek.

◆ *do nemogu (nemagu, nimogu, niemagu)* ‘iki negalėjimo, virš visko’: Dovile, tu skaityk mane is veziu ismusei ir do nemogu sunervavai // buvo do nimagu uzknise lt ponai kurie viena sneka kita daro // Kūčias švęsime vieni. Nes nu neatvažiuos sesuo su mažiuku, o vadinasi, neatvažiuos ir tėvai Nežinau Liūd- na do nimogu... // Nu zhavingas seniukas do niemagu.. Visiems malonu su juo reikala tureti.

◆ *iki nemogu (nemagu, nimogu)* ‘iki negalėjimo, virš visko’: mes luztam is jo bajeriu :), nes jis tikrai smagus zmogus, bet tik 5 minutes, ilgiau jau ikyri iki nemagu :). // kas cia pasidare, kad issididino tas puslapis iki nemogu?

◆ *per nemogu* ‘per prievartą’: jei nepatinka, taigi pasilikit kaip atostogu nama ir isvaziuokit, bet tik nelikit per “nemogu”, noredami kazkam kazka irodyti. // Bet jei dabar reiktu gimdyt, per nemogu stengciausi maitinti ilgai.

2. SUAUGTINIŲ PRIEVEIKSMIŲ VARTOSENOS PAVYZDŽIAI

2.1. Su priešdėliu *da-*, *do-* (rus. *до-*)

♦ *dachera*, *dachiera*; *dochera*, *dochiera* ‘labai daug’: Esmė, kad šiai dienai gamintojų *dachera*, produkcijos pilnos lentynos, tiesiog nebežinai ką rinktis, nes pasiūla per didelė. // Jei rasau, kad zmogus ieskotu kur pigiausia, nes nete tu sviestuvu *doxera*, ir tau tas nedaaina i makaule niekaip.

♦ *dachrena*, *dachriena*; *dochrena*, *dochriena* ‘labai daug’: Kiti kurie buvo *dachrena* vėgėlių pasigavę, gaudė ant stintos. // Nepigiai kainuos man ne balkis o pusasis kuriu srote sveiku beveik ne buna o naujas kainuoja *dohrena* // *Doxriena*, tai čia kiek ha?

♦ *dachuja*, *dochuja* ‘labai daug’: Grožio *dachuja*, o tolko *nichuja* :D. // pats turiu sena 7 bmw, tai va, nereikia *dohuja* kist pinigų jei viska darai laiku.

♦ *dačiorta*, *dočiorta* ‘labai daug’: Nebūk mažas vaikas - rasiu... tikrai rasiu 30km spinduliu aplink kauną. Kaimo turizmo - *daciorta* // pasvalieciu gal cia nera daug, bet pasatu pasvaly tai docerta.

♦ *dafiga*, *dofiga* ‘labai daug’: Idėjų tai *dafiga* turiu. // kai žmonės turi *dofiga* babkių jie pradeda nelabai klausyti sveiko proto, o vadovautis tokiu.. “pas manes viskas turi būti...”

♦ *davelnia*, *dovelnia* ‘labai daug’: Jei prates speju max metams ir tai butu daugiau kaip mentorius jauniems aukstiems kuriu *zalgiris davelnia* turi. // AC3 confige nustatymu *dovelnia*, jau nepamenu ka ten tiksliai reikia nustatineti.

2.2. Su priešdėliu *na-* (rus. *на-*)

♦ *nachadu* ‘beregint, greitomis’: Statyk dujas, *nachadu* atsipirks po dešimt tūkstančių kilometrų.

♦ *nachaliava* ‘nemokamai’: As tai irgi nenoreciau ten vasarot, na, nebent “*nachaliava*”. // Su palydovine kaip ir viskas butu gerai bet *nachaliava* nepavyks nieko normalesnio matyt.ten tie keli tukstanciai kanalu tai tik reklamines siuksles.

♦ *nachaliavu* ‘nemokamai’: bedarbiu, kuriem tiek ir terupi kaip kad *nachaliavu* paest ir pagert // kazko esi nepatenkintas, moketi baudos nenori, gal tu dievas, tau viskas *nachaliavu*, vieni turi moketi o tu ne.

♦ *nachera*, *nachiera* ‘kuriems galams, kam’: o *nachera* putleriui astrave ir *kalingrade* po atomke reik statyt? // vabscie, *nachiera* mums ta backa?

◆ *nachrena*, *nachriena* ‘kuriems galams, kam’: nachrena tie atrankos turnyrai, kai I eurolyga nieko verti lavonai papuola? // O tai nachriena jas tada keist?

◆ *nachrien*, *nachren* 1. ‘velniop’: bandčiau nulupt tai su medžio gabaliukais isplyšo viskas nachren // Restrukturizacija daro prisidengdami istaigos pavadinimo keitimu. Puse atleis naxren. 2. ‘kam?, kokiems velniams’: Ir apskritai, nachrien man jis reikalingas!

◆ *nachui* 1. ‘velniop’: ciaupkites nachui, gėda darot. 2. ‘kam?’: Spėju jums nedaugiau nei po aštuonis metus, nachui reikia tokia nesamone rašyt? Manai kažkam įdomu?

◆ *načiort*, *načiorta* 1. ‘velniop’: Kitaip reikia cia spresti problema, o ne istrinant viska naciort. // Visą tą laiką laukiau to momento, kai žuvis arba nutrauks viską načiort arba tiesiog nusimaus nuo kablio be užkartėlės. 2. ‘kokio velnio’: Naciorta tada is vis teleskopa pirkt? // be to, naciorta jis pats kabinasi prie manes?

◆ *nafeg*, *nafega* 1. ‘velniop’: As vakar atsidariau beautyvesta ir vel uzdariau puslapi, nafeg sakiau gana 2. ‘kam?’: Audi S6, greitas šeimyninis avantas, tik kai su juo važiuoji vien mieste, tai nafeg toks reikalingas, pastoviai tik greitį viršiji // tik reikia pagalvot, a nafega man moket extra... litu jei galiu paimt ir pigesni.

◆ *nafig*, *nafiga* 1. ‘velniop’: Jei Vilnius tikrai neturės komandos A lygoj, tai nafig 2. ‘kam?’: Nafiga rasyt toki pati sakini du kart?

2.3. Su neigiamaisiais priešdėliais

ne-, *ni-* (rus. *ну-*), *nie-*

◆ *necher*, *nechera* ‘nėra ko; nieko, nė velnio’: vistiek aparatai gaunasi gana brangus ir necher pyzdet // Pas mus masinoj kaip tik tokia sumontuota, tik nehera ji neskaito iskyrus audio cd, visus dvd atmeta.

◆ *nechrena* ‘visai nieko, nė velnio; visiškai’: Iš duotos nuotraukos nechrena nesimato kas per jungtis. // Ar žino kas kur gali mėtytis šios laidos archyvas? Bandėme žiūrėti per LRT svetainę, bet ten nechrena neveikia.

◆ *nechren*, *niechren* ‘nėra ko; kuriems velniams’: Debilas snargliuotas, niechren veikt matosi jog islepintas tevu, mazgote // Niechrien kaišiot į kiekvieną skylę, taip ir pasigaunamos visokios zarazos.

◆ *nechui*, *niechui* ‘nėra prasmės, nėra ko, nereikia’: Nechui but tinginiui ir noret greito efekto manau daug geriau butu nors ir ne taip greit pasitenkint paprasčiausiais maisto papildais // niechuj tokiam debilui teises duot, o paskui atiminet reik.

◆ *nechuja*, *niechuja*, *nichuja* ‘nieko, ničnieko; nė velnio; visiškai’: Manau neverta ir kitiems patarimus dalyt, kai pats nechuja apie mašiną neišmanai. //

Aiščiau parašiau kad ENG, arba LT, rusiškai niehuja nesuprantu. // Aš skambinau, bet niehuja nieks nekelia. // ir yra tokia beda. uzsivedi masina pavaziuoji kad ir kelis simtus metru, uzgesini ir kai reikia vest tai nechuja neuzsiveda.

◆ *nečiorta, ničiorta* ‘nė velnio’: O ash guma vienam valytuvui pasikeiciau, nelabai ten ji tiko, ir nevalo neciorta // sportuoju kiekviena diena, ir visokius fatburnerius geriu ir mitybos planas sudarytas bet niciorta nieko nesigauna.

◆ *nefig, nefiga, nifiga* ‘ne; nieko, nė velnio’: As manau, kad netekejusioms is viso nefig gimdyti, o merginoms reikia susirasti vyrus // Jei veziesi normalu la-gamina, tai nefiga nepigiau.

◆ *nekažkaip* ‘nekaip, prastai; sunkiai, kebliai’: tau gyvenime nekažkaip iseis vyra susirast jei tu esi Lenkes degrados gerbeja tiesiog man net graudu pasidare zinot // ooks awesom, CL nekažkaip ir teatrose, gerai kad vienodina pavadinimus.

◆ *nekažkas* ‘prastai, nekaip; silpnai; nelabai’: su vienu ulanovu nekazkas eu-rolygoj. Daznai pritrukdavo zmogaus kuris patemptu kai visa komanda stringa, taspac pries atletiskas komandas. // man tie shevroletai ne kokie tik galios turi nemazai o naudos nekazkas nebent su jais gerai canjonus iveikineti.

◆ *nekažka* ‘prastai, nekaip, neka; silpnai; nelabai’: Suprantu kad pasportavus pusmeti jau visiem pasidaro aisku kur kas, bet pradzioj nekazka // vienas ma-čiau minėjo - 1.5kg per mėn max gali gryno raumens priaugti, padalink tą kg su puse ant viso kūno ir gausi tikrai nekažka.

◆ *nevtemu, nivtemu* ‘keistai, nesuprantamai; ne vietoje’: man tai fūteris per ryškus, kai kur tarpų trūksta, o ir logo.. kažkur nevtemu nuogrūstas // Tada nivtemu dingto elektra, nu galvoju nk tokio, jungiau iš naujo.

◆ *nezachui, nizachui* ‘nė už nieką, be priežasties’: pasiskolink auto numerius, prisikalk, vaziuok diena, nepazeidinedamas taisykliu.. ir nezahui niekas nestab-dys ir netikrins // Mentai gali stabdyti tik tada ir ten kur yra paskelbtas doku-mentu tikrinimo reidas ar kazkastai, o shiaip nasharam sustabdyt ir nizahui tik-rinti jie negali.

◆ *nezapadlo, nizapadlo* ‘nėra gėda’: kai šikna svyla tai jau pasidarė nezapad-lo ir pas mentus lėkti, ne pagal panetkes kažkaip... // man juk nizapadlo ir an-tram pabut.

◆ *nichera, nichiera* ‘nieko, nė velnio; visiškai’: Bet isijungus paaiskejo, kad ni-chera as ten nepamenu, tai pradejau isnaujo. // man toks atsakymas nichie-ra netinka, gal kas zinot tiksliau?

◆ *nichrena, nichrina, nichriena* ‘nieko, nė velnio; visiškai’: Tipinė “žinanti, ko nori”, bet nichrena nejaučianti galimybių... // zhiurek tu ja kaip nori, pasku-tiniu dviejų cilindru paskirstymo veleneliu kumshteliai nichriena nesitepa, ga-mykline nedadielka.

◆ *nichujutki* ‘nieko’: Ir toliau sėdit čia ir komentuojat tai, ko nichujutki nenuraukiat.

◆ *ničior^{ta}* ‘nieko, nè velnio’: Vadinasi, ničior^{ta} nesusigaudai rimtoje fantastikoje, tik apsimesi tokiau;)

2.4. Su priešdėliais *po-* (rus. *no-*), *pa-*

◆ *pachuju*, *pochuju* ‘vis vien, vienodai’: kiek norinciu atsiranda. Ir “pachuju” jiems, kad tu ne viena, ir ne dvidesimt km pesciomis nukulniavai, kol ji aptikai. // Pochuju cia daugeliui ant sveikatos jei ka.

◆ *pocher* ‘vis vien, vienodai’: man visiskai poxer jusu nuomone.

◆ *pochren*, *pochrien* ‘vis vien, vienodai’: Svarbu uosto teritorija, o už tvoros pochren. // kaune tai bent tų apgailėtinų ženklinimų laikosi bent kažkiek... o vilniuje tai pochrien ar šviesoforai, ar juostos.

◆ *pochui* ‘vis vien, vienodai’: Jei tau pochui, tai man tuo labiau.

◆ *pochujutki* ‘vis vien, vienodai’: jei tau patinka, užsidėk ir važinėk:) poxujutki ką kiti sako ir galvoja :D

◆ *pofig*, *pofiga* ‘vis vien, vienodai’: Kam cia svaigt apie žiemelius, kai jam pofig tas lt krepsinis? // Beda tik ta kad LT daugumai pofiga ir nera vieningumo.

2.5. Su priešdėliais *v-* (rus. *в-*), *vo-* (rus. *во-*)

◆ *vabščė*, *vabščie* ‘iš viso, apskritai’: Aš tai vabščė nesupratau. // Paskutinėm minutėm, vabščie pazoras būt buvęs, taip stipriai pirmavo ir gavo ant galo, bet deja, baigėsi kaip baigėsi.

◆ *vdrebezgi* 1. ‘į šipulius’: Nu bet nieko baisaus neskaitant kelis nubrozdini mus. Apranga skylese, salmas vdrebezgi, moco nudroztas vienas cilindras kiaurai. 2. ‘visiškai’: sako dujos nesaugu. puikus pavyzdys - masina vdrebezgi sudege, o balionas sveikas, nesprogo, i kita masina perdeti bus galima // viena is ju priverciau gerti su manimi ir jis vargas nusigere vdrebezgi.

◆ *vobščim* ‘apskritai, bendrai kalbant’: reik ir gudrumu ir tuo pačiu švelniai ir pakankamai energingai dirbt vobščim darbas vos ne kaip su moterim ;)

◆ *vpizdu* ‘velniop, po galais’: jei dar ir neturi nei vieno draugo kuris emigravo vpyzdu nachren ir tavo subinei reikia moket +500 ekstra lietuvishku uzh postinga ir dar belekiek uzh muita.

◆ *vticharia* ‘slapčiomis’: jokios sodybos nebuvo uz 50m, tik ukiniai. negi spejai pasistatyt vticharia?

Adaptative Features of the Slang Adverbs in the Lithuanian Language: Adverbialized Word-Combination and Compound Adverbs

SUMMARY

There are a number of adverbialized word-combination and compound adverbs in Lithuanian slang and non-normative language. Most of them are assimilated borrowings adapted to the language system. Adaptive adverbialization of borrowed adverbs is determined by certain systemic features which are related to the territorial dialects of the Lithuanian language and the standard language. Adverbialization has several levels: complete, partial and semi-fossilized word-combination. In the slang language, adverbialized word-combination and compound adverbs are usually borrowed from Russian, with only a few borrowed from English. Adverbialization is more spontaneous in non-normative language. Adaptation can be described with the following types: a) unadapted, b) adapted graphically and phonetically, c) adapted graphically, phonetically and morphologically (after receiving an inflectional ending). More commonly, adverbialized word-combination and compound adverbs which are adapted phonetically and morphologically are used. Those which are adapted only phonetically are less commonly in use. A frequently used adverbialized word-combination due to the specifics of use can only consist of phonetically adapted forms. If the form belongs to adverbic phraseological compounds, such compounds are limited by regular rules.

The article analyzes 162 adverbialized word-combination and 43 compound adverbs of Lithuanian slang. Adaptive features are determined by clear regularities: (a) slang lexicon is adapted phonetically and graphically according to the principle of substitution of foreign phonemes as close as possible to its own, (b) adverbs of slang also tend to integrate into the flexic paradigms of the Lithuanian language.

Most of the prepositional constructions or adverbic phraseological compounds are phonetically and graphically adapted borrowings from the Russian language (88; 54.3 %). There are few non-Slavic adverbs (9; 5.6 %) and only a few borrowings from the English language (4; 2.5 %). Expressive and euphonic phraseological compounds are popular in slang (24; 14.8 %). Among the adverbialized word-combinations are a lot of vulgarisms: there are mostly borrowings from the Russian language (57; 35.2 %); there are few dysphemisms from the Lithuanian language and calques from the Russian language (13; 8.1 %).

Combinations of prepositions and particles with nouns are borrowed and adapted from the Russian language (35; 81.4 %). Prepositions and particles are transformed by specific adaptation: there are mostly adverbs with prefixes *na-* (11) and *ne-, ni-* (10). There are few adverbs with prefixes *da-, do-* (6), *pa-, po-* (5) and only a few adverbs with *v-, vo-* (3).

Lietuvių kalbos žargono suprieveiksmėję žodžių junginiai ir
suaugtiniai prieveiksmiai bei jų adaptacinės ypatybės

Among the compound adverbs are a lot of vulgarisms (21; 48.8 %). The major part of
compound adverbs can be used as word-combinations.

Įteikta 2020 m. rugsėjo 9 d.

ROBERTAS KUDIRKA

Vilniaus universiteto Kauno fakultetas

Muitinės g. 8, LT-44280 Kaunas, Lietuva

robertas.kudirka@knf.vu.lt